

Årsrapport 2004

fk
fredskorpset

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3	Del III Programlinjene	28
Del I Utveksling for utvikling	4	9. Hovedprogrammet	28
1. Overordnede føringer	4	9.1 Innsatsområder	28
1.1 Vedtektsfestede mål og oppgaver	4	9.2 Partnerskap og deltakere i verdensdeler og land	28
1.2 Tildelingsbrev og etatstyringsmøter 2004	5	9.3 Partnerskap og deltakere i Norge	29
1.3 Tusenårsmålene	5	9.4 Deltakernes yrkesmessige profil	29
1.4 Stortingsmelding 35	5	9.5 Kjønnssfordeling og aldersprofil	29
2.1 Partnerskapsprinsippet	6	9.6 Deltakernes etterarbeid	29
2.2 Strukturen av partnerskap	6	9.7 Eksempler på programmer	30
2.3 Etterspørsel, plan og måloppnåelse	7	10. Programlinje sør-sør	30
2.4 Likeverdighet mellom partnere	7	10.1 Innsatsområder	31
2.5 Likestilling og ledelse hos våre partnere	8	10.2 Partnerskap og deltakere i verdensdeler og land	31
3. Et virkemiddel for alle satsningsområder	9	10.3 Kjønnssfordeling og aldersprofil	32
3.1 Offentlig, privat og sivil sektor	9	10.4 Deltakernes etterarbeid	32
3.2 Norske satsningsområder	9	10.5 Eksempler på programmer	32
3.3 Dristighet	10	11. Programlinje ung	33
3.4 Koordinering med norske ambassader	10	11.1 Innsatsområde	33
4. En global virksomhet	11	11.2 Partnerskap og deltakere i verdensdel og land	34
4.1 Partnerskap i verdensdeler	11	11.3 Partnerskap og deltakere i Norge	34
4.2 Partnerskap i land	11	11.4 Kjønnssfordeling og aldersprofil	34
4.3 Fattigdomsorientering: MUL-landene	12	11.5 Deltakernes etterarbeid	34
4.4 Virksomheten i norske samarbeidsland	12	11.6 Eksempler på programmer	34
5. En norgesdekkende virksomhet	13	12. Programlinje senior	35
6. Utveksling for utvikling	14	13. Utvikling av nye programlinjer	36
6.1 Målformuleringer i partnerskapene	14	Del IV Organisering og styring av virksomheten	37
6.2 Måloppnåelse	16	14. Styrende og rådgivende organer	37
6.3 Kvalitetstiltak/kvalitetsarbeid	16	14.1 Styret	37
Del II Der mennesker møtes	19	14.2 Representantskapet/Rådsmøtet	37
7. Deltakere: entusiasme og engasjement	19	14.3 MBA-utvalget	38
7.1 Deltakere på ulike programlinjer	19	15. Utførende organer	38
7.2 Deltakere fra hele verden	20	15.1 Direktøren	38
7.3 Gjensidighet	21	15.2 Programarbeidet	38
7.4 Yrkesmessig mangfold	21	15.3 Kurs, konferanse, nettverk	39
7.5 Likestilling	22	15.4 Kommunikasjon	39
7.6 Alder	22	15.5 Administrasjon, personal og økonomi	39
8. Møtesteder og kommunikasjonskanaler	23	15.6 Økonomi	40
8.1 Forberedelseskurs	23	16. Spesielle tema	40
8.2 Hjemkomstsamlinger	23	16.1 Likestilling innen virksomheten	40
8.3 Etterarbeid	23	16.2 Internt kvalitetsarbeid	40
8.4 Nettverkssamlinger i sør	23	16.3 IT	41
8.4 Der mennesker møtes (DMM)	23	16.4 Grønn stat	41
8.5 The Oslo North-South Forum	25	16.5 Tsunamien - kriseberedskap	41
8.6 Internasjonal kommune	25	Vedlegg 1 Årsregnskap 2004	42
8.7 Konferanser	25	Kommentarer til regnskap	44
8.8 Fagseminar	26	Vedlegg 2 Nøkkelfakta 31.12.2004	45
8.9 Den internasjonale fredskorpsbevegelsen	26		
8.10 Tusenårsmålskampanjen	26		
8.11 Nettsider	26		

Sammendrag

Fredskorpset er et statlig forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Utenriksdepartementet. Fredskorpset er følgelig et av politikernes og departementets direkte virkemidler for å oppnå utviklingspolitiske mål. Årsrapporten viser at Fredskorpsets virksomhet i stor grad dekker de satsningsområder for norsk utviklingspolitikk som er definert i forbindelse med tusenårsmålene og Stortingsmelding 35.

Fredskorpset har ved utgangen av 2004 aktive samarbeidsavtaler med 104 ulike partnerskap. Disse inkluderer 104 primærpartnere og 291 sekundærpartnere, og betyr at vi teller 442 institusjoner som på en eller annen måte er engasjert i implementering eller planlegging av fredskorpsutveksling. Dette er en netto tilvekst på 28 partnerskap fra i fjor. Hovedprogrammet er Fredskorpsets største programlinje, med 75 aktive samarbeidsavtaler. Programlinje sør-sør hadde 22, programlinje ung hadde 17, og programlinje senior hadde 7 ved utgangen av året.

Partnerskapene er fordelt med 51 % på sivil samfunn, 40 % på offentlig sektor, og 9 % på privat næringsliv. I forhold til regjeringens satsningsområder, er de aktive partnerskapene fordelt med 22 % på utdanning, 19 % på godt styresett, 16 % på bærekraftig utvikling, 12 % på helse, inkludert hiv/aids og 11 % på næringsutvikling og handel. 20 % av partnerskapene defineres på andre områder.

Høsten 2004 passerte vi en milepæl med deltaker nummer 1000, og ved utgangen av året var i alt 1.202 deltakere registrert. I løpet av 2004 kom det 454 nye deltakere fordelt på de fire programlinjene. Disse var rekruttert fra, var på vei til eller oppholdt seg i 61 land i fire verdensdeler.

Fredskorpset gjennomførte i løpet av 2004 17 forberedelseskurs, herav 4 for sør-sør og 7 for Fredskorpset-ung. Kursene i Norge ble holdt i Mandal, Kongsberg, Bergen, Stavern, Hurdal og Kristiansand, mens kursene i sør ble holdt i Bangkok, Kampala, Cape Town og Addis Abeba.

Fredskorpsets virksomhet i Norge er viktig ikke minst i forhold til de vedtektsfestede føringer om å bidra til å skape kontakt og samarbeid mellom enkeltpersoner, organisasjoner og institusjoner i Norge og i utviklingslandene. Vi har i 2004 lagt økt vekt på nettverksarrangementer rundt i landet, og gjennomførte blant annet 5 større arrangementer under navnet *Der mennesker møtes*.

Fredskorpset holder til i Torggata 2 i Oslo. Sekretariatet telte ved utgangen av året 23 medarbeidere. Tre av disse har kontor utenfor Oslo, i henholdsvis Kristiansand, Bergen og Tromsø. Fredskorpset har også knyttet til seg to regionale representanter for Afrika og Asia på konsulentbasis, med kontor i henholdsvis Kampala og Bangkok. *Norsk senter for demokratistøtte* har kontorfellesskap med sekretariatet, og kjøper administrative tjenester av Fredskorpset.

Del I

Utveksling for utvikling

1. Overordnede føringer

Fredskorpset er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter underlagt Utenriksdepartementet, og er derved et av politikernes og departementets direkte virkemidler for å oppnå utviklingspolitiske mål. Kjernen i Fredskorpsets virksomhet er å forestå utveksling av personell mellom Norge og utviklingsland innenfor rammen av institusjonelt samarbeid. Fredskorpset forvalter Stortingets bevilgning til dette formålet gjennom en søknadsbasert tilskuddsordning.

Føringene for Fredskorpsets virksomhet kommer primært gjennom vedtekter, som fastsettes i statsråd, og gjennom departementets løpende instrumenter for etatstyring, herunder det årlige tildelingsbrevet samt to årlige etatstyringsmøter. I tillegg har vi i 2004 hatt to spesielle saker på den utviklingspolitiske agenda, nemlig Stortingsmelding 35, *Felles kamp mot fattigdom*, og FNs tusenårsmål. Nedenfor pekes kort på noen sentrale føringer for Fredskorpsets virksomhet, som vil belyses og kommenteres videre utover i rapporten.

1.1 Vedtektsfestede mål og oppgaver

Fredskorpsets vedtekter ble endret ved Kgl. resolusjon 3. desember 2004. Fredskorpsets mål og oppgaver forblir de samme, og er en spesifisering av de overordnede mål for Norges samarbeid med utviklingslandene:

Mål:

Fredskorpset skal...

- bidra til varige bedringer i økonomiske, sosiale og politiske kår for befolkningen i utviklingslandene,
- arbeide for en mer rettferdig verden der grunnleggende menneskerettigheter er realisert,

- skape kontakt og samarbeid mellom enkeltpersoner, organisasjoner og institusjoner i Norge og i utviklingslandene, basert på solidaritet, likeverd og gjensidighet.

Oppgaver:

Fredskorpset skal innenfor sitt formål...

- fremme gjensidig læring,
- bidra til tilbakeføring av kunnskap og erfaring til eget samfunn,
- bidra til utvikling og styrking av det sivile samfunn i utviklingslandene,
- styrke lokal organisering og demokratiske strukturer i utviklingslandene,
- bedre befolkningens muligheter til å sette seg egne utviklingsmål og til å nå disse,
- bidra til bedre deltakelse fra utviklingslandene i internasjonalt samarbeid.

Vedtektene spesifiserer sentrale verdier som gjensidighet og mangfold, samt hjemler MUL-kravet: - at halvparten av midlene skal gå til tiltak som inkluderer de minst utviklede land. Vedtektene spesifiserer videre at tilbakeføring av kunnskap og erfaringer til eget samfunn er en viktig del av Fredskorpsets oppgaver: *Fredskorpset har en utviklingsagenda i sør og en solidaritet- og mobiliseringsagenda i Norge.*

De viktigste endringene i vedtektene knytter seg til Fredskorpsets styre og dets rolle. Styret oppnevnes heretter av Utenriksdepartementet (ikke i Statsråd). Videre skal et av de sju styremedlemmene fra nå av velges blant Fredskorpsets ansatte. Styret tilsetter direktøren, som leder sekretariatet, mens Fredskorpsets tjenestemenn (sekretariatets ansatte) tilsettes av et tilsettingsråd. Tidligere foresto styret alle tilsetninger. Endringene styrker desentralisering

og medbestemmelse i virksomheten, og bringer Fredskorpset mer på linje med andre statsorgan.

Mens programlinjene hovedprogrammet og sør-sør har vært hjemlet fra start, inkorporeres nå også de spesielle programlinjene ung og senior i vedtektene. Videre presiseres det at Utenriksdepartementet etter forvaltningsloven er klageinstans for enkeltvedtak fattet av Fredskorpset.

1.2 Tildelingsbrev og etatstyringsmøter 2004

Fredskorpset ble tildelt 135 mill kr. i 2004. Departementets *tildelingsbrev* spesifiserer de seks satsningsområdene for norsk utviklingspolitikk, og ber om at ny virksomhet rettes inn mot disse områdene. Disse er:

- utdanning,
- hiv/aids,
- næringsutvikling og handel, herunder landbruk,
- bærekraftig utvikling,
- godt styresett,
- fredsbygging og utvikling.

Fredskorpset bes videre om å ha god kontakt med ambasadene for å sikre at Fredskorpsets virksomhet støtter norske prioriteringer for de enkelte land, og forankres i nasjonale planer og programmer. Med dette understrekes Fredskorpsets rolle som et utviklingspolitisk instrument som skal være samordnet med øvrige norske tiltak. I samme retning trekker en føring om at nye tiltak bes forsøkt konsentrert til MUL-land og norske samarbeidsland.

Tildelingsbrevet understreker også at Fredskorpset har en agenda i Norge. Fredskorpset bes legge vekt på etableringen av utviklingsnettverk og å delta i tusenårsmålskampanjen.

Det ble avholdt to *etatstyringsmøter* i 2004: 24. mai og 25. oktober. Departementet var her bl. a. opptatt av kvalitetssikring, spesielt av måloppnåelse i partnerskapene og deltakernes situasjon mens de er utplassert. Andre tema har vært kjønnsbalansen mellom deltakerne, MUL-andelen, og informasjons- og nettverksarbeidet i Norge, herunder spesielt kampanjen for tusenårsmålene. Departementet har også vært opptatt av partnerskapenes geografiske spredning/konsentrasjon, dvs. antall land Fredskorpset har partnere og program i, og ønskeligheten av å konsentrere ressurser til spesielt de norske samarbeidslandene.

Etatstyringsmøtene har åpnet opp for at Fredskorpset kan nyttes for særlige tiltak der det er hensiktsmessig, noe som også er tatt inn i de nye vedtektene. Først og fremst har det vært diskutert å benytte Fredskorpset i forbindelse med en større hiv/aids-satsning i Afrika, spesielt Malawi og Zambia. Dette har foreløpig ikke materialisert seg.

1.3 Tusenårsmålene

Etter FNs vedtak om tusenårsmålene høsten 2000 har norsk utviklingspolitikk gradvis tatt inn disse som et førende og forpliktende premiss, selv om de f. eks. ikke er nedfelt i Fredskorpsets vedtekter. Målene, som skal nås innen 2015, er i kortform:

- Utryddelse av ekstrem fattigdom og sult
- Oppnå universell tilgang til grunnskoleutdanning
- Fremme likestilling og styrke kvinners posisjon
- Redusere barnedødelighet
- Bedre mødres helse
- Bekjempe hiv/aids, malaria og andre sykdommer
- Sikre miljømessig bærekraft
- Utvikle et globalt partnerskap for utvikling

1.4 Stortingsmelding 35

Stortingsmelding nr. 35 (2003-2004) er den første på 8 år om utviklingspolitikken. Her legges det føringer som også berører Fredskorpsets virksomhet. Meldingen tar utgangspunkt i tusenårsmålene, og skisserer tiltak som må til for å nå disse. Sentralt i meldingen står fire grupper av reformer:

- Reform av internasjonale rammebetingelser, herunder gjeldsslette, nedbygging av subsidier og tollbarrierer, og stimulering til økte investeringer i utviklingsland.
- Giverreform, herunder en gradvis overgang fra prosjekt- til program- og budsjettstøtte, felles giverfinansiering/-rapportering, konsentrasjon av bistandstiltak om nasjonale PRSP-planer.
- Styresettreform, herunder respekt for menneskerettigheter og bekjempelse av korrupsjon.
- Reformen innen næringsutvikling og sivilt samfunn, hvor Fredskorpset omtales som et viktig virkemiddel.

I sum foreslår meldingen en tematisk og geografisk konsentrasjon av bistanden, og samordning med andre bistandstiltak. I tillegg vektlegges resultatorientering og kvalitet i bistanden. Dette er premisser for Fredskorpsets

virksomhet som allerede er formidlet gjennom våre vanlige styringskanaler.

2. Partnerskap - ryggraden i utvekslingsprogrammene

2.1 Partnerskapsprinsippet

Fredskorpset har etter sine vedtekter både et utviklingsformål og et engasjementsformål.

I utviklingssammenheng legger Fredskorpset til rette for *utveksling* av personell innenfor rammen av institusjonelt samarbeid, eller *partnerskap*. Det er partnerskapet som rekrutterer deltakere og er operativt i utvekslingen. Vedtektene foreskriver at samarbeidspartene påtar seg arbeidsgiveransvaret, herunder det faglige og administrative ansvar for deltakerne. Fredskorpset har i denne sammenheng den typiske rollen til et forvaltningsorgan: behandle søknader om tilskudd (til utveksling).

For tilskudd fra Fredskorpset til et partnerskap inngås tre ulike avtaler:

- *Partneravtale* mellom partene i nettverket om utvekslingens mål, omfang, innhold og praktiske sider.
- *Samarbeidsavtale* mellom Fredskorpset og en primærpartner (på vegne av nettverket) om tilskudd til utvekslingen.
- *Deltakeravtale* (arbeidsavtale) mellom hver deltaker og rekrutterende partner.

Et partnerskap vil ha én primærpartner som står juridisk, økonomisk og faglig ansvarlig overfor Fredskorpset, og en eller flere sekundærpartnere. Partnerskapet kan i prinsippet selv velge hvem som skal være primærpartner, hvilket praktiseres i utstrakt grad i sør-sør-samarbeid, der dette ”vervet” også i noen nettverk ”roterer” mellom ulike sørpartnere for et år av gangen. Imidlertid foretrekker Fredskorpset at den norske partneren fungerer som primærpartner ved nord-sør-samarbeid. Dette er av praktiske hensyn: lett tilgjengelighet og kjennskap til norske regnskaps- og revisjonskrav.

Det er fire programlinjer: nord-sør, sør-sør, ung og senior, og samme partner kan i prinsippet ha program med flere typer utveksling. Den vanligste kombinasjonsmodell er at partnerskapet kombinerer nord-sør og sør-sør-utveksling.

Personellutveksling er på ene siden et middel til å skape internasjonalt samarbeid, solidaritet og entusiasme. I utviklingssammenheng er utveksling også et middel til å oppnå definerte målsettinger i partnerskapet. Partnerskapene er derved igjen det sentrale instrument for Fredskorpset til å oppnå de pålagte utviklingspolitiske mål. Samtidig er partnerne egne juridiske og operative enheter der Fredskorpset kun har indirekte innflytelse over målformulering, rekruttering av deltakere, arbeidsbeskrivelser, tilrettelegging på arbeidsplassene, innkvartering og opphold for deltakerne osv.

Med et par unntak har hvert partnerskap bare én avtalepartner i hvert land. Det kan likevel være flere institusjoner involvert i utvekslingen. Enkelte av partnerskapets juridiske primær-/sekundærpartnere kan for eksempel ha overveiende tilretteleggende og administrative funksjoner (stå formelt ansvarlig), mens den reelle rekruttering, mottak og utplassering av deltakere skjer i andre institusjoner. Deltakere kan også ha et lokalt opplegg der de roterer mellom forskjellige faginstitusjoner i løpet av et opphold.

Vedtektene spesifiserer at samarbeidspartnerne skal påta seg arbeidsgiveransvaret, herunder det faglige og administrative ansvar for deltakerne, samt koordinering av deltakernes virksomhet på landnivå. I en rekke land i Afrika, pluss Sri Lanka, har partnere fra ulike partnerskap og programlinjer organisert seg i nasjonale fredskorpsnettverk. Det er ulike grader av formell organisering, men det er en gryende utvikling av interessefellesskap og erfaringsutveksling knyttet til å løse praktiske sider ved utsendelse og mottak av deltakere, samt å være et samlende forum for hjemvendte og nåværende deltakere i landet. Et av medlemmene velges gjerne til koordinerende nøkkelpartner for en periode av gangen.

Dette er en stor ressurs for Fredskorpset og gir mulighet til desentralisering. I noen land utfører enkelte erfarne nøkkelpartnere oppdrag for Fredskorpset, som å arrangere kurs, konferanser og hjemkomst/nettverkssamlinger, tilrettelegge besøksreiser, veilede nye partnere i forundersøkelsesfasen osv. På Sri Lanka samarbeider Fredskorpset med nettverksorganisasjonen for å koordinere tiltak etter flodbølgekatastrofen.

2.2 Strukturen av partnerskap

Ved utgangen av 2004 hadde Fredskorpset aktive samarbeidsavtaler med 104 ulike partnerskap. 40 nye partner-

skap kom til og 12 partnerskap ble avsluttet i 2004, slik at det var en netto tilvekst på 28 i løpet av året.

De 104 nord/primærpartnerne har til sammen 291 sør/sekundærpartnere. I tillegg er det 37 partnere som arbeider med forundersøkelser eller har søknader til behandling. Dette betyr at vi teller 442 institusjoner som på en eller annen måte er engasjert i implementering eller planlegging av fredskorpsutveksling.

Nord-sør er Fredskorpsets største programlinje, med 75 aktive samarbeidsavtaler ved utgangen av 2004, mens programlinje sør-sør hadde 22, programlinje ung hadde 17 og programlinje senior hadde 7. Enkelte partnere hadde samarbeidsavtale for to programlinjer. Økningen i antall samarbeidsavtaler i 2004 har kommet på alle de tre programlinjene.

Hvert partnerskap har i gjennomsnitt litt mer enn 3 partnere. Her er det imidlertid variasjoner mellom samarbeid mellom bare 2 partnere, som forekommer i nord/sør-, ung og seniorsamarbeid, til nettverk på 6-8 partnere som er vanlig i sør-sør.

Årsakene til frafall av partnerskap er flere. I noen tilfelle har samarbeidet med Fredskorpset blitt rundet av fordi partnerskapet har nådd sine mål. I andre tilfelle har utvekslingen krevd større innsats av partene enn man forutsatte og hadde ressurser til, slik at man ikke ønsker å fornye samarbeidsavtalen. Det har også vært tilfeller der Fredskorpset ikke har fornyet avtalen fordi partner ikke holdt mål. Tidligere har også enkelte partnere gått konkurs, men det har ikke vært tilfelle i 2004.

2.3 Etterspørsel, plan og måloppnåelse

Fredskorpset er etter vedtektene ikke en operativ virksomhet. Fredskorpset bestemmer ikke selv partnernes program, men behandler søknader om støtte til internasjonalt samarbeid og utveksling fra disse. Modellen er primært *etterspørselsorientert* – kundens ønsker og behov skal stå i fokus! Fredskorpsets erfaring er at partnerne ønsker å satse på partnerskap de selv har evne til å mestre og har tro på med hensyn til å nå felles målsettinger. Ønske om program følger også i noen grad allerede etablerte internasjonale kontakter.

Samtidig skal Fredskorpset være et redskap for sentralt definerte målsettinger som er definert i vedtekter og etat-

styringsmøter, i tusenårsmålene eller i St.meld. nr. 35. Forvaltnings-/søknadsmodellen innebærer at Fredskorpset ikke selv definerer program og rekrutterer deltakere direkte i forhold til disse målsettingene, men kan forvaltningsmessig kun ta stilling til søknader. I utgangspunktet legger derfor etterspørselsorienteringen en begrensning på Fredskorpsets virkemidler og muligheter for måloppnåelse, i forhold til partnerskap og konstallasjoner, valg av land, utvekslingstema, målformuleringer i partnerskapene, desentralisering i Norge osv, selv om partnernes målsettinger må være i tråd med de overordnede mål og føringer som gjelder for Fredskorpset.

Etterspørselsorienteringen trekker i retning av stort mangfold (som også er en verdi spesifisert i vedtektene), mens måloppnåelseskravet tilsier at dette balanseres mot sentral planlegging og styring. I løpende styringsdokumenter betones mer og mer samordning og konsentrasjon. Denne balansegangen er Fredskorpsets store utfordring: - å få til de resultatene som er ønskelige uten å gå unødig på akkord med kundens initiativ, ønsker og behov – og å åpne for nytenkning og dristighet.

2.4 Likeverdighet mellom partnere

Fredskorpsets partnerskapsmodell tilsier at det i alle partnerskap utnevnes en primærpartner som er avtalepartner med og står juridisk ansvarlig overfor Fredskorpset. I nord-sør, ung- og seniorprogrammene er dette alltid den norske partneren i nettverket. I sør-sør-program er dette alltid en partner i sør. Modellen skaper samtidig en eller flere sekundærpartnere i et partnerskap, som bindes sammen gjennom partneravtalen, men som ikke har direkte avtale med Fredskorpset. Er da partnerne likeverdige?

Modellen er valgt ut fra både praktiske og andre hensyn. Desentralisering av administrasjon er en logisk følge av partnerskapsmodellen. Dersom Fredskorpset hadde direkte avtale med alle partnere i alle nettverk ville det for det første tredoble Fredskorpsets administrative byrde (det er i snitt tre partnere pr. nettverk). Videre ville det forkludre ansvarsfordeling innen hvert partnerskap og føre til en generell overføring av beslutninger fra partnerskapene til Fredskorpset.

I Fredskorpssammenheng vil likeverdighet først og fremst komme til uttrykk i forholdet mellom de enkelte partnere i et partnerskap. Alle skal delta på like fot i

målformuleringer, planlegging og gjennomføring av utvekslingen. Partnere som sender og mottar skal besøke utvekslingspartneren. Primærpartner er partnerskapets representant overfor Fredskorpset, men dette gir ingen spesiell myndighet overfor sekundærpartnere utover det nettverket selv ønsker.

Partnerskapene på sør-sør-programmet velger selv hvilken partner som skal være primærpartner, og dette blir samtidig et valg av land. Visse kriterier må her oppfylles: Først og fremst må primærpartner ha tilstrekkelig administrativ styrke og erfaring til å administrere økonomiske og praktiske sider ved utveksling. Programmenes suksess avhenger i stor grad av deltakernes tilfredshet, så personalerfaring er vesentlig. Videre er det viktig med et sterkt og pålitelig system for håndtering av pengeoverføringer, styring av internasjonale pengestrømmer, budsjettering og regnskap, lokal revisjon og rapportering. Primærpartner må ligge i et land der det er fungerende telekommunikasjon, der man lett kan reise ut og inn til andre land i nettverket (sentralitet, visumordninger osv), og der valutareglene tillater fri import og eksport av valuta. Enkelte sør-sør-nettverk roterer funksjonen som primærpartner mellom hver utvekslingsrunde, der både partnerne og landene oppfyller de nødvendige krav.

I nord-sør, ung- og seniorprogram har partnerne i Norge alltid primærpartnerrollen i forhold til Fredskorpset. Det er flere årsaker til dette:

- Norske bedrifter, institusjoner og organisasjoner kjenner norsk lovgiving og norske krav til revisjon og regnskap, og dette letter Fredskorpsets oppgaver i forhold til Riksrevisjonen.
- Løpende kommunikasjon med primærpartner forenkles.
- Partnerne i Norge har også en spesiell rolle i forhold til Fredskorpsets andre hovedoppgave (ved siden av utvikling i sør): Å skape engasjement og entusiasme i Norge.

For øvrig inviteres alle primær- og sekundærpartnere på like fot til Fredskorpsets rådsmøte (representantskapet).

2.5 Likestilling og ledelse hos våre partnere

På deltakersiden har Fredskorpset siden oppstart totalt sett hatt en jevn kjønnsfordeling, med noen mindre variasjoner mellom delgrupperinger av deltakere. Dette har fortsatt i 2004 (se del II). Når det gjelder likestilling

og ledelse hos våre partnere er det ennå ikke gjort noen systematisk undersøkelse. Noen inntrykk er likevel som følger:

Fredskorpsets partnerorganisasjoner i Norge har sett under ett den blanding av menn og kvinner i ledelsen og styrende organer, som er vanlig i vårt samfunn. Graden av likestilling varierer mellom sektorer og yrkesgrupper.

I Afrika, der de fleste sør-partnere hører hjemme, finner vi mange kvinner som toppledere og i ledende posisjoner hos våre partnere, men det er også store variasjoner i likestilling mellom de enkelte partnerskap, samfunnssektorer og yrkesgrupper. Rettighetsorganisasjoner har oftere kvinner i ledelsen, mens næringsliv domineres av menn. Bildet totalt sett er at kvinner er synlige og har innflytelse. I Asia ser det litt annerledes ut, det kan synes som om menn dominerer både på toppen og i den bredere ledelsen av våre partnerorganisasjoner. Det samme gjelder til dels også Latin-Amerika.

Det er en viktig, men betydelig utfordring for Fredskorpset å stimulere til at kvinner trekkes mer aktivt inn i ledelse og som beslutningstakere. Det kan skje langsomt gjennom kontakt og kommunikasjon (for eksempel kan deltakere fra disse land hente impulser fra norgesopphold med seg hjem), og det kan skje gjennom at Fredskorpset i enkelte tilfelle legger inn balansert ledelse som et kriterium for at en partner skal kunne få bli med i et program.

3. Et virkemiddel for alle satsningsområder

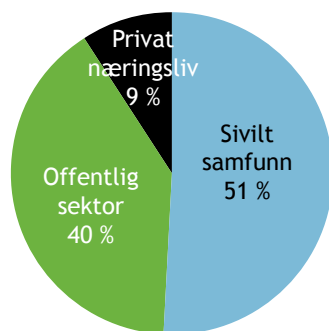
Vedtektene spesifiserer at Fredskorpset skal legge til rette for ulike samarbeidsformer mellom et mangfold av private og offentlige organisasjoner og institusjoner. Et bredt spekter av samfunnslivet skal være representert. Mangfold har stått som en sentral verdi i Fredskorpset siden oppstart, og mangfoldet har flere dimensjoner:

3.1 Offentlig, privat og sivil sektor

På det overordnede nivå har det vært viktig for Fredskorpset å få til partnerskap innenfor både offentlig, privat og sivil sektor. Tabellen nedenfor viser mangfoldet i forhold til dette, og inkluderer dagens aktive partnerskap. I de tilfellene som er blandingspartnerskap, er partnerskapet klassifisert ut fra hvilken sektor det naturlig plasserer seg i, i sør.

Her ser vi at halvparten av Fredskorpsets partnerskap finnes i det sivile samfunn, offentlige og halvoffentlige institusjoner står for 40 % og næringslivssektoren resten. Dette er i samsvar med at Fredskorpset i St.meld. 35 først og fremst omtales som et virkemiddel i forhold til det sivile samfunn. Privat næringsliv er foreløpig en relativt liten sektor, men Fredskorpset har en rekke eksempler på vellykkede samarbeid, selv om potensialet er mye større.

Active partnerskap fordelt etter hovedsektor

3.2 Norske satsningsområder

En føring av nyere dato er de 6 satsningsområdene for norsk utviklingspolitikk som er definert i forbindelse med arbeidet med tusenårsmålene og St.meld. 35:

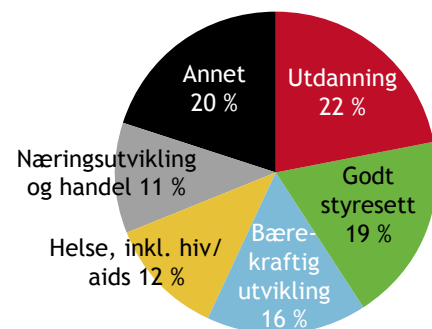
- Utdanning
- Hiv/aids
- Næringsutvikling og handel, herunder landbruk
- Bærekraftig utvikling
- Godt styresett
- Fredsbygging og utvikling.

Tabellen nedenfor viser hvor Fredskorpset står i dag i forhold til disse satsningsområdene. Klassifiseringen er gjort etter den tolkning/beskrivelse av satsningsområdene som gis i St.meld. 35.

Her ser vi at fem av de seks satsningsområdene er representert med god tyngde. Det som mangler er partnerskap klassifisert som *fredsbygging og utvikling*. Det kan imidlertid godt

hevdes at Fredskorpsets grunnkonsept, med institusjonelt samarbeid og utveksling over landegrensene, fremmer kontakt og forståelse og dermed er fredsbyggende uansett fagområde.

Active partnerskap fordelt etter hovedsektor

Utdanning er det satsningsområde som har flest partnerskap, med 22 %. *Utdanning er jobb nr 1*, er en formulering som også ofte nyttes i utviklingspolitikken. Her regnes de mange partnerskapene med både grunnskoler, videregående skoler, høyskoler og universitet. Nesten like stort er satsningsområdet *godt styresett*. I vår klassifisering er det samlet en rekke relevante partnerskap innenfor menneskerettigheter, media, sivilt samfunn, styrking av demokratiske strukturer og offentlig forvaltning. *Bærekraftig utvikling* utgjør 16 % av porteføljen, og omfatter en rekke miljørelaterte partnerskap.

Helse og hiv/aids-relaterte partnerskap er representert med 12 % av partnerskapene. Her er det bl. a. store og langvarige sykehussamarbeid mellom Norge og Tanzania, Etiopia og Malawi innenfor hovedprogrammet. Næringsutvikling og handel kommer nederst på listen, men utgjør også over 10 % av partnerskapene, og er en viktig og voksende sektor for Fredskorpset.

Satsningsområdene kan spesifiseres videre i fagsektorer, eller bransjer (se del III om programlinjene). Deltakerne representerer ulike fagbakgrunn og yrkesutøvelse på arbeidsplassen. Samlet sett står Fredskorpset for stort mangfold og bredde i sin virksomhet. Samtidig retter 4/5 av Fredskorpsets partnerskap seg mot de definerte satsningsområder for norsk utviklingspolitikk. Det må der-

med kunne sies at Fredskorpset i meget stor grad følger opp de offisielle målsettinger.

3.3 Dristighet

En femdel av partnerskapene faller utenfor de definerte satsningsområder. Denne siste femdelen kan rubriseres som eksperimentell, og kjennetegnes med begrep som dristighet, nyskaping og utprøving.

Her finnes for eksempel enkelte organisasjoner og grupper innen kunst, kultur, idrett, religion og talsmann/interesseorganisasjoner som ellers ikke lar seg rubrisere. Dette er gjerne små partnerskap som krever mer oppfølging og støtte enn vanlig, både i planleggings- og gjennomføringsfasen.

Dristighet er i Fredskorpset en positiv verdi. Fredskorpset har fra oppstart sett ønskeligheten av å ha noen ”eksperimentelle” partnerskap i porteføljen. Slike partnerskap har vært sett som et middel til å nå videre ut i samfunnet enn bare til tradisjonelle sektorer. Hele Norge må engasjeres for tusenårsmålene. Det stimulerer også Fredskorpset internt til nytenkning og konseptutvikling, og til å fremme en kundeorientert holdning. For Fredskorpset er det derfor et mål at en viss andel av partnerskapene skal falle i denne kategori.

3.4 Koordinering med norske ambassader

Som nevnt befinner Fredskorpset seg i et skjæringspunkt mellom en planorientert og en etterspørselsorientert arbeidsmodell. I tildelingsbrev og etatsstyringsmøter vektlegges mer og mer kontakt og samordning med ambassadene for å sikre at Fredskorpsets virksomhet støtter norske prioriteringer for de enkelte land, og således forankres i nasjonale planer og programmer.

Partnerskapene i hvert enkelt land genereres av partnerskapenes etterspørsel, sør-nord eller sør-sør. I mange tilfeller har institusjoner allerede god erfaring med samarbeid, noe som utgjør et godt utgangspunkt for å bruke utveksling av personell som virkemiddel. Det er ikke alltid slik at etterspørselen fra institusjoner samsvarer med ambassadenes prioriteringer og nasjonale planer og programmer i de enkelte land.

Fredskorpsets styringsmulighet ligger i å godkjenne eller avvise partnerskap f. eks. ut fra hvorvidt en bestemt sek-

tor er eller ikke er ønsket i vedkommende land. Med partnerskap som involverer 5-6 land, som er vanlig i sør-sør programmer, er det ikke alltid enkelt å finne felles prioriteringer med ambassadene i alle berørte land. Samtidig skal andre mål også nås, som for eksempel MUL-målsettingen og geografisk spredning i Norge.

Fredskorpset må derfor ta en pragmatisk tilnærming til kravet om koordinering med nasjonale planer, og prioritere praktisk fungerende løsninger. I praksis må man lytte til og vektlegge ambassadenes prioriteringer, men likevel veie de ulike hensyn mot hverandre.

Kontakten med ambassadene foregår primært ved besøk fra sekretariatets ansatte, eller når ambassadenes folk er i Norge. Fredskorpset hadde i løpet av 2004 programsamtaler med ambassadene i de 10 største utvekslingslandene. Det er flere eksempler på at ambassader har fremmet forslag om utveksling som Fredskorpset har kunnet imøtekomme. Ut fra dagens føringer er det ønskelig å øke besøksfrekvensen til 15-20 ambassader årlig, med prioritet for norske samarbeidsland.

Med dette understrekes Fredskorpsets rolle som et utviklingspolitisk instrument som skal være samordnet med øvrige norske tiltak. I samme retning trekker en føring om at nye tiltak bes forsøkt konsentrert til MUL-land og norske samarbeidsland.

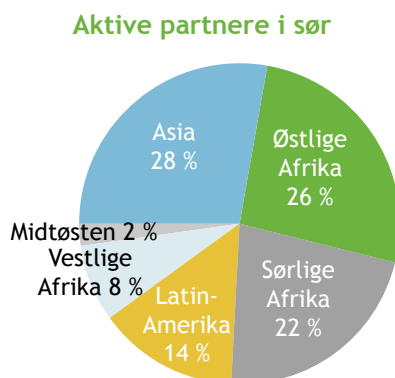
4. En global virksomhet ¹⁾

Fredskorpset har føringer for geografisk spredning av virksomheten utenlands både gjennom vedtekter og i tildelingsbrev. Det heter at Fredskorpsets midler skal gå til tiltak rettet mot land som av OECD er klassifisert som mulige mottagere av norsk utviklingshjelp (ODA-land). Herav skal minst halvparten gå til tiltak som involverer de minst utviklede land (MUL). Videre skal nye tiltak primært konsentreres til gruppen av norske samarbeidsland.

4.1 Partnerskap i verdensdeler

Ved utgangen av 2004 hadde Fredskorpset aktive samarbeidsavtaler i 60 land (samt Norge). Til sammen var det 225 partnere i sør som var engasjert i utveksling av deltakere, i partnerskap med nord eller med hverandre (noen partnere har program innenfor flere programlinjer). Følgende tabell viser fordelingen av partnere i sør:

Vi ser at Afrika dominerer som verdensdel, med til sammen 56 % av alle partnere i sør. Asia har 28 % av sør-partnerne og Latin Amerika har 14 %. Vi ser at det er nesten like mange partnere i Øst-Afrika alene, som i hele Asia. Halvparten av alle Fredskorpsets sørpartnere er lokalisert i det sørlige og østlige Afrika.

Dette er en fordeling som er rimelig i samsvar med norsk utviklingspolitikk generelt. Afrika er den fattigste verdensdelen, og har lenge vært prioritert for norsk bistand. 5 av 7 norske hovedsamarbeidsland finnes i det østlige og sørlige Afrika. Det er naturlig at hovedtyngden av Fredskorpsets innsats også er konsentrert til disse områdene, der det over lang tid også er utviklet forbindelser med Norge både i offentlig, privat og sivil sektor. Det ligger ingen politisk føring for noen vesentlig endring av dette forholdstallet mellom verdensdeler.

4.2 Partnerskap i land

Det er ikke mindre enn 150 ODA-land, og alle de 60 fredskorpslandene hører naturlig nok til denne gruppen.

Tabellen under viser de 225 sør-partnerne fordelt på de største landene (samarbeidsland er markert med S, og MUL-land er M):

Aktive partnere i sør fordelt på land

#	Land	Partnere
1	Tanzania (S) (M)	22
2	Kenya (S)	14
3	Sør-Afrika (S)	13
4	Sri Lanka (S)	13
5	Bangladesh (S) (M)	10
6	Malawi (S) (M)	10
7	Uganda (S) (M)	10
8	India	9
9	Etiopia (S) (M)	8
10	Guatemala (S)	8
11	Namibia	8
12	Nigeria (S)	7
13	Nepal (S) (M)	6
14	Zimbabwe	5
15	Kambodsja (S) (M)	4
16	Thailand	4
17	Zambia (S) (M)	4
18	Brasil	3
19	Kina (S)	3
20	El Salvador	3
21	Peru	3
22	Filippinene	3
Subtotal		
22 største land		170
17 land med 2 partnere		34
21 land med 1 partner		21
TOTAL		225

Vi ser at Tanzania er det klart største fredskorpslandet med 22 partnere, fulgt av Kenya, Sør-Afrika og Sri Lanka, med 13-14 partnere hver.

Det er bare 22 av de 60 landene som har 3 eller flere partnere. Samlet står disse 22 landene for 170 av 225 (75,6 %) av alle partnere i sør. 38 land har bare én eller to partnere. Virksomheten har med andre ord en struktur der hovedtyngden av sør-partnerne finnes i en begrenset

1) Analysen i kapittel 4 er basert på tall pr. 1.10.2004. Det var visse endringer siste kvartal, men tendensene som fremgår i analysen er ikke endret.

gruppe utvalgte land, mens det er et stort antall land med få partnere.

4.3 Fattigdomsorientering: MUL-landene

Av de 150 ODA-landene er 50 MUL-land. Det har vært satset målbevisst på MUL fra Fredskorpsets side, noe som har resultert i program i 26 av de 50 MUL-landene. Listen nedenfor viser alle MUL-land, og land med fredskorpsprogram er markert med kursiv:

MUL-land (50)

Afghanistan, *Angola*, *Bangladesh*, *Benin*, Bhutan, Burkina Faso, *Burundi*, *Kambodsja*, Kapp Verde, Den sentralafrikanske republikk, Tchad, Komorene, *Kongo*, Djibouti, Ekvatorial-Guinea, *Eritrea*, *Etiopia*, *Gambia*, Guinea, Guinea-Bissau, Haiti, Kiribati, *Laos*, *Lesotho*, Liberia, *Madagaskar*, *Malawi*, *Maldivene*, *Mali*, Mauritania, *Mosambik*, *Myanmar*, *Nepal*, Niger, *Rwanda*, Samoa, São Tomé og Príncipe, *Senegal*, Sierra Leone, Salomonøyene, Somalia, *Sudan*, *Tanzania*, *Øst-Timor*, *Togo*, Tuvalu, *Uganda*, Vanuatu, Jemen, *Zambia*.

Av tabellen på forrige side over aktive partnere i sør fordelt på land, ser vi at det er bare 8 MUL-land blant de 22 største fredskorpslandene (målt i antall partnere). De fleste av Fredskorpsets MUL-land har med andre ord bare 1-2 partnere. Dette skyldes at mange MUL-land har vist seg vanskelige å få i gang program i. Behovet for internasjonalt samarbeid er i og for seg stort, men slikt arbeid støter ofte på byråkratiske og politiske hindringer, mistenksomhet overfor sivil og privat sektor, kontrollmentalitet, hindringer for ut/innreise, og for å få arbeidstillatelse for potensielle deltakere. Fredskorpset har over flere år arbeidet aktivt for å få til program i flere MUL-land uten at resultatet står i forhold til innsatsen.

MUL-målsettingen Fredskorpset er pålagt gjelder anvendelsen av midler til programformål. Her har andelen siden Fredskorpsets oppstart vært økende, og målet ble nådd første gang i 2003 med en andel på 54,5%. I 2004 økte andelen midler utbetalt til partnerskap som inkluderer MUL-land til hele 65,5%. Alle Fredskorpsets programlinjer oppfylte MUL-kravet hver for seg, men det er især programlinje sør-sør som drar resultatet opp. De mange små MUL-land med 1-2 partnere som bidrar inn i regionale sør-sør nettverk betyr mye i denne sammenhengen.

Fattigdomsbegrepet må naturligvis brukes med en viss forsiktighet i denne sammenhengen. Det finnes store lommer av fattigdom i mange land som ikke er MUL. Det finnes også et sjikt av rikdom i så godt som alle MUL-land. Fredskorpset vurderer relevansen for fattigdomsreduksjon ved oppstart av alle nye program.

4.4 Virksomheten i norske samarbeidsland

Norge har 25 offisielle samarbeidsland, hvorav 7 hovedsamarbeidsland. Fredskorpset har program i 24 av disse (Afghanistan mangler). Norges hovedsamarbeidsland og andre samarbeidsland er som følger (land med fredskorpsprogram er markert med *kursiv*, og MUL-land er understreket):

Hovedsamarbeidsland (7):

Tanzania, Mosambik, Uganda, Zambia, Malawi, Bangladesh og Nepal.

Andre samarbeidsland (18):

Angola, *Etiopia*, *Eritrea*, *Kenya*, *Madagaskar*, *Mali*, *Nigeria* og *Sør-Afrika*.

Afghanistan, *Indonesia*, *Kina*, *Pakistan*, *Sri Lanka*, *Vietnam*, *Øst-Timor* og *Palestina*.

Guatemala og Nicaragua.

Vi så i tabellen over aktive partnere i sør at alle Fredskorpsets 10 største partnerland (med unntak av India på 8. plass) er norske samarbeidsland. Blant de 22 største partnerland finner vi 13 samarbeidsland. Vi har samlet sett en struktur der 2/3 av alle sørpartnere er lokalisert i norske samarbeidsland.

Ser vi på hovedsamarbeidslandene, har Tanzania 22 fredskorpspartnere, mens Bangladesh, Malawi og Uganda alle har 10 partnere hver. Nepal har 6 partnere, Zambia har 4 og Mosambik har 2. Samlet sett må vi derfor kunne si at de 7 hovedsamarbeidslandene er meget godt representert med partnere.

Tabellen på neste side viser fordelingen av utbetalte tilskuddsmidler på de ulike grupper av land i tidsrommet januar 2003 til september 2004.

De 24 (av 25) samarbeidslandene med fredskorpsprogram har mottatt 69,2 % av Fredskorpsets tilskuddsmidler siden januar 2003.

Tilskudd ulike typer land 01.2003-09.2004

Type land	%	Land	MUL
Hovedsamarbeidsland	28,4 %	7	7
Andre samarbeidsland	40,8 %	17	6
Andre land	30,8 %	36	13
TOTALT	100,0 %	60	26

MUL-andel etter programlinje

Programlinje	MUL-andel
Hovedprogrammet	65 %
Ung-programmet	58 %
Sør-sør-programmet	92 %
Senior-programmet	62 %
Totalt alle programlinjer	65 %

Mens alle hovedsamarbeidslandene er MUL, er det bare 7 av 18 andre samarbeidsland som er det. Land som Sør-Afrika, Nigeria, Kina og Sri Lanka er eksempler på norske samarbeidsland som er svært viktige i regional sammenheng, men som ikke er MUL-land. Satsing i disse land må vurderes i forhold til MUL-kravet og muligheten for å trekke MUL-land med i regionale partnerskap. Også ut fra dette perspektiv må det kunne sies at Fredskorpset følger de nevnte føringene for valg av land i sør meget langt på vei.

5. En norgesdekkende virksomhet

Fredskorpset er en norgesdekkende virksomhet. Geografisk spredning i hele landet er et uttalt mål gitt av Fredskorpsets styre, og ble understreket som viktig i styrets strategidiskusjon i juni 2004. Det er ikke bare det sentrale østlandsområdet, hvor de fleste bistandsorganisasjonene holder til, sammen med Sør-Vestlandet med sin sterke misjonstradisjon, som skal få ta del i Fredskorpset. Fredskorpset skal være med å skape engasjement over hele landet, og gi nye aktører kjennskap og erfaringer i nord-sør-samarbeid.

Aktive partnere i Norge fordelt etter fylke

Fylke	Partnere
Oslo	44
Hordaland	15
Akershus	10
Rogaland	9
Vest-Agder	8
Troms	6
Vestfold	5
Østfold	4
Finnmark	3
Hedmark	3
Nord-Trøndelag	3
Sør-Trøndelag	3
Telemark	3
Buskerud	2
Møre og Romsdal	2
Sogn og Fjordane	2
Nordland	2
Oppland	1
TOTAL	125

Partnere fordelt på fylke med enten forundersøkelse eller samarbeidsavtale pr. 31.12.2004

Det er likevel slik at tyngden av partnerskapene i Fredskorpset er lokalisert i Oslo. Av de 125 institusjonene som pr. 31.12.2004 hadde enten en samarbeidsavtale eller en forundersøkelse med Fredskorpset, ligger hele 44 i Oslo, 15 i Hordaland, 10 i Akershus, 9 i Rogaland og 8 i Vest-Agder. De andre fylkene har noen få partnere hver, bortsett fra Aust-Agder, som er eneste fylke uten noen fredskorpspartnere foreløpig.

Bak disse tallene skjuler det seg likevel en større bredde. Flere partnere med adresse Oslo legger til rette for utveksling av deltakere til arbeidssteder i andre deler av

landet. Eksempler er Norsk Form i Oslo som er primærpartner, mens deres guatemalanske deltakere arbeider i Moss og Trondheim, og Statens kartverk som er basert i Buskerud, men har hatt og skal ha vietnamesiske deltakere plassert i Arendal i Aust-Agder, eneste fylke som ikke er representert i oversikten over.

Til tross for at det bak tallene skjuler seg en mer kompleks virkelighet, er Fredskorpset tungt på det sentrale Østlandet, og rundt byene Bergen og Kristiansand. Dette skyldes delvis at det er i disse områdene man finner flest institusjoner med erfaring fra internasjonalt samarbeid, og at institusjoner med allerede eksisterende relasjoner har sett nytten av å drive fredskorpsutvekslinger. I tillegg reflekterer nok tallene at Fredskorpset har regionkontorer i Bergen og Kristiansand. Fredskorpset har også et regionkontor i Tromsø, men det er ikke tilsvarende stor aktivitet i denne regionen foreløpig.

Med det sterke fokuset i 2004 på geografisk spredning i Norge, har dette vært ett blant flere viktige kriterier for tildeling av tilskudd til nye forundersøkelser og ved inngåelse av samarbeidsavtaler. Flere prosjekter med norsk base i områder med liten aktivitet, som Møre og Romsdal og fylkene i Nord-Norge, har derfor blitt prioritert.

6. Utveksling for utvikling

6.1 Målformuleringer i partnerskapene

Hvilke mål har utvekslingsprosjektene i Fredskorpset? Fredskorpset skal nå de målene som er omtalt i kapittel 1 «Overordnede føringer». Disse målene når Fredskorpset først og fremst gjennom utveksling og partnerskap. Det betyr at vi når våre mål gjennom våre samarbeidspartneres aktiviteter, og at våre resultater i stor grad skapes gjennom disse. I hvilken grad vi lykkes avhenger i stor grad av om våre samarbeidspartnere lykkes, og om de når sine egne målsettinger for utvekslingene.

Uttekslinger gjennom Fredskorpset er etterspørselsdrevet, og det er partnernes behov og interesser som ligger til grunn for prosjektene. Fredskorpset forventer at partnerne diskuterer, definerer, dokumenterer og avtalesfester sine interesser, formål, mål og aktiviteter for prosjektet. Målformuleringene i avtalene er hierarkiske og skal ha en logisk oppbygging. Partnernes målsettinger må være i tråd med de overordnede målene og føringene som gjelder for Fredskorpset. Avtalene skal videre klargjøre følgende for hver av partnerne:

- Hvilken egeninteresse de har i å utveksle personell.
- Forventede målbare og spesifikke resultater av utvekslingene. Disse skal underbygge partnernes ulike egeninteresser.
- Deltakernes ansvarsområder og arbeidsoppgaver i utlandet skal presiseres. Disse skal være spesifikke og underbygge de forventede resultatene nevnt over.

Fredskorpset forventer også at prosessen fram mot avtalene preges av likeverdighet, og at planleggingen skjer gjennom felles planleggingsmøter og gjensidig besøk hos de involverte partnerne.

Hvordan ser målformuleringene ut i de faktiske avtalene? I løpet av 2004 har Fredskorpset blitt mer oppmerksomme på betydningen av gode planprosesser og målformuleringer. Egen kommunikasjon med partnere og deltakere i tillegg til NUPIs studie av måloppnåelse (des. 2003) har bidratt til dette.

Målformuleringene er forskjellige i Fredskorpset-ung og for hovedprogrammet. Målformuleringer i Fredskorpset-ung er for eksempel:

- Deltakerne skal lære om kultur og språk, og få kunnskap om situasjonen i landet de skal til.
- Deltakerne skal lære om og bli bedre i kjerneaktiviteten til de aktuelle partnerne
- Deltakerne skal vokse personlig, utvikle lederegenskaper og bli endringsagenter for partnerne.

Målsettingene er som regel først og fremst knyttet til deltakerne og i mindre grad til partnerne på institusjonsnivå.

På hovedprogrammet er målformuleringene mer varierte ettersom mangfoldet av partnere er større her. I de fleste prosjekter vil de følgende typer målformuleringer finnes:

- Utvekslingene skal styrke kjernevirksomheten eller spesifikke satsningsområder hos partnerne i nord og i sør. I noen tilfeller vil partnerne også utvide sine aktiviteter på nye områder.
- Partnerne vil styrke samarbeidet seg i mellom generelt.
- Partnerne vil bygge internasjonal kompetanse i egen stab.
- Partnerne vil utveksle erfaringer med ulike arbeidsmetoder.

Målformuleringene varierer ofte med bransje:

Partnerne innenfor næringslivet har ofte konkrete prosjektmål som «Open new markets and increase activity in the south» (Sweco Gröner). Næringslivspartnerne ønsker ofte å la ansatte få internasjonal erfaring som er viktig for bedrifter som jobber mot et internasjonalt marked. «To build staff capacities» er et av de viktige målene for TaTEDO (Tanzania). Flere næringslivspartnerne bruker utvekslingene som målrettet faglig kompetansebygging innenfor sitt nettverk av samarbeidspartnerne. Genomar Supreme Philippines Inc og Genomar Supreme Hatchery China benytter Fredskorpset nettopp slik. Deres mål er: «To enhance the method of technical capability through exchange of technical personnel, improving hatchery operations, and develop skills to be transferred to other staff and other staff in general in home country. Build a general awareness of the importance of an environmental friendly and sustainable aquaculture operation.»

Målsettingene for frivillige organisasjoner varierer, men knytter seg til organisasjonenes målsettinger for øvrig. Frivillige organisasjoner med utvekslinger innen hovedprogrammet vil bli bedre til å nå organisasjonens generelle mål og vil lære både arbeidsmetoder, organi-

sering og fag av hverandre. Framtiden i våre hender og Nepal Forum Of Environmental Journalists formulerer målsettingen slik: «To learn from different methods used in influencing positive changes in environmental and development issues». Association for Law, Human Rights and Justice (Øst-Timor) ønsker med utvekslingene på lang sikt å bli «more effective in protecting human rights by reciprocal learning and awareness of different experiences». Konkret vil de gjøre dette gjennom «increasing skills individually and organisationally in legal skills». På kort sikt forventer de at «exchange staff develop specific skills or experiences with partner organisations in law reform and legal system».

Prosjektene innen offentlig sektor skiller seg fra næringslivsprosjektene ved at de ikke skal bedre sine resultater gjennom å ekspandere internasjonalt. Likevel ser mange innen offentlig sektor at man kan ha stor nytte av å hente erfaringer fra utlandet. Førskolelærerutdanningen ved Dronning Mauds Høyskole i Trondheim samarbeider med Mindolo Ecumenical Foundation, Zambia og vil oppnå følgende:

- learn Zambian teaching methods
- see how these methods are applicable in Norway
- improve the interaction with international students
- develop understanding about the socio-cultural environment's impact in which financial administration takes place

Den norske partneren bruker utvekslingen både til å utforske metoder og til å bli bedre i sitt internasjonale arbeid (her utenlandske studenter på høyskolen).

Utfordringer knyttet til målformuleringene:

a) For de fleste av partnerne er utveksling en metode som brukes som et supplement og bidrag for å nå organisasjonens mål. Personellutveksling er en av flere innsatsfaktorer for å nå målet. Dette fører til at også mange av målformuleringene i prosjektene er av typen: «Bidra til å styrke markedsgangen/aktiviteten/kunnskapen om osv. hos partner». Prosjektene inneholder målformuleringer som gir prosjektet retning, men det er en utfordring å beskrive målet tilstrekkelig presist til at man i etterkant kan avgjøre om målet faktisk er nådd.

b) Kompetanseheving og kunnskapsutvikling hos ansatte er komplisert å måle, og derfor er det også komplisert å

formulere presise målsettinger for slike kompetanseprosjekter.

c) Det er enklere å lage presise målformuleringer etter at partnerne har prøvd ut utveksling som metode. For de aller fleste partnerne på hovedprogrammet er Fredskorpsets metode ny. Det betyr at de færreste på forhånd kan forutsi eksakt hvilke resultater de kan forvente seg. Partnere som jobber aktivt med prosjektdokumentene vil ha tydeligere målformuleringer i senere utvekslingsrunder enn i den første. Resultatene vil med det også bli tydeligere.

6.2 Måloppnåelse

I den grad partnerne har målbare mål identifiseres resultatene i forhold til dette. Omtalen av eksempler på resultater innenfor de ulike programlinjene er beskrevet i separate underkapitler. For mange partnere vil imidlertid de ikke-planlagte resultatene på sikt bli vel så viktige.

Fredskorpset har sett at når ansatte fra ulike virksomheter jobber hos hverandre over tid, vil man også bli klar over hvilke muligheter for samarbeid som finnes utover personellutvekslingen. Partnerne får innblikk i hverandres virksomheter, og de ansatte etablerer personlige kontakter som gjør at det blir enklere å se hvordan man kan arbeide sammen for å nå nye mål. Verdien av personlige kontakter er ofte undervurdert, og utvekslingene i Fredskorpset etablerer nettopp personlige koblinger og kjennskap. På den måten kan Fredskorpset være en måte å «så korn» som kan gi ny vekst. Hvilke såkorn som faktisk gir resultater kan være vanskelig å se på et tidlig tidspunkt, og krever separate undersøkelser fra Fredskorpsets side. Resultatene kan også være vanskelig å spore, hvis en god ide oppstår i et Fredskorpsprosjekt er realisert uten at midler fra Fredskorpset har blitt brukt i det videre arbeidet.

6.3 Kvalitetstiltak/kvalitetsarbeid

Fredskorpset har som mål å være en lærende organisasjon, og har kontinuerlig drevet forbedringsarbeid siden oppstarten. Det ble satset spesielt på kvalitet i 2004. Kvalitetsarbeidet deles inn i to hovedområder: Arbeid med kvalitet hos våre partnere i prosjektene og arbeidet med kvalitet i Fredskorpsets egne prosesser.

Arbeid med kvalitet hos våre partnere i prosjektene.

Et kjennetegn ved de vellykkede prosjektene er at forberedelsesfasen er gjort grundig. Fredskorpset investere

rer derfor betydelig tid og ressurser i å tilrettelegge og veilede partnerne i denne fasen. Veiledningsarbeidet fra Fredskorpsets side omfatter følgende:

Hovedprogrammet:

a) Introduksjonsmøtet i idéfasen skal gi interessenten en god forståelse av hva Fredskorpset står for, og mulighetene og begrensningene i det som tilbys. I løpet av dette møtet avklares det om det er grunnlag for å gå videre i arbeidet. I de tilfellene der interessenten mener det er samsvar mellom hva de selv ønsker og det Fredskorpset kan tilby, vil som regel dette føre til en søknad om midler til å gjennomføre en forundersøkelse.

b) Kommunikasjon i forbindelse med saksbehandling av søknad om forundersøkelse. Søknaden om midler til forundersøkelse inneholder en beskrivelse av hvordan søkeren ser for seg utvekslingene, og en beskrivelse av hva de ønsker å oppnå med prosjektet. Søkere som har en klar og presis forståelse av dette, vil ha større sjanse for å lykkes. Hvis dette ikke er tilstrekkelig klart hos søkeren, kan det korrigeres i diskusjon mellom saksbehandler og søker. Hvis prosjektideen er tilstrekkelig klar, og søkeren ellers tilfredsstillende Fredskorpsets krav til partner og prosjekt, innvilges midler til forundersøkelsen. Dette er selvfølgelig under forutsetning av at Fredskorpset har de nødvendige budsjetttrammer.

c) Veiledning før gjennomføring av forundersøkelsen. I forundersøkelsen utformer partnerne planer for utvekslingsprosjektet gjennom møter hos de involverte partnerne. Når dette arbeidet er ferdig, er det som regel færre muligheter for å justere prosjektet. Det betyr at Fredskorpset på forhånd må gjøre klart hvilke forventninger som stilles til prosessen fram mot avtalen mellom partnerne og innholdet i den. Utfordringen her er stor fordi i denne fasen kommuniserer Fredskorpset kun med én av partnerne ettersom partnerskapet ikke har blitt etablert. En av søkerens oppgaver blir å viderefordre Fredskorpsets forventninger til planlegging og innhold på en god måte til sine fremtidige samarbeidspartnere. En forutsetning for dette er at søkeren selv har det klart for seg.

d) Møte med partnerne i løpet av forundersøkelsen (når sør-partner er i Norge) blir holdt i den grad det er praktisk mulig. Dette er Fredskorpsets første anledning til å diskutere prosjektideene med begge partnere tilstede samtidig.

Tilbakemeldingene fra disse møtene har vært gode og spesielt sør-partnerne melder at dette er nyttig.

e) Tilbakemelding og diskusjon rundt den innsendte søknaden om samarbeidsavtale. Søknad om samarbeidsavtale med Fredskorpset består først og fremst av partneravtalen som er inngått mellom søkerne. Her er Fredskorpsets mulighet til reelt å påvirke kvaliteten i prosjektet mindre enn i tidligere faser. Partnerne kan ha brukt et halvt år på planarbeidet. Saksbehandler vil gjøre en vurdering av prosjektbeskrivelsen i forhold til de kriterier som gjelder, og eventuelt gi tilbakemelding til søkerne om mangler eller punkter som må forbedres. Denne kommunikasjonen vil som regel gå via kun en av partnerne bak søknaden, og justeringene som skjer i denne fasen bør derfor ikke være for omfattende.

f) Oppstartsmøte med partner i Norge. Hvis prosjektet godkjennes, må partnerne gjøre en rekke praktiske forberedelser før deltakerne kan rekrutteres og utveksles. Ellers gode prosjekter kan få store problemer dersom de praktiske sidene ved utvekslingene ikke håndteres godt. Fredskorpset har derfor et oppstartsmøte med partner for å forsikre at partner er klar over alle de praktiske sidene ved utvekslingene. Før deltakere kan delta på Fredskorpsets forberedelseskurs, skal partnerne returnere en utfyllt sjekkliste som viser hvilke praktiske forberedelser som er gjennomført. Dette ivaretar flere forhold, ikke minst hensynet til deltakerne.

g) Partnerkurs: Det ble i 2004 utviklet og gjennomført tre partnerkurs i Norge. Her deltok i alt 60 partnerrepresentanter, både nye og mer erfarne. Kurset gir en innføring i forvaltningsmessige problemstillinger og krav, monitoring, og praktiske og etiske utfordringer knyttet til utveksling av deltakere. Det legges vekt på erfaringsutveksling, i kombinasjon med faglig påfyll fra eksterne innledere. Kursene ble sett på som svært nyttige, og fikk meget gode evalueringer. Kursene var i 2004 rettet mot representanter for nord-partnere, men vil bli videreført og –utviklet i 2005 til å kunne tilbys sør-partnere både i nord-sør-partnerskap og i sør-sør-partnerskap.

Sør-sør-programmet

Veiledningsarbeidet innenfor sør-sør leveres av Fredskorpsets regionale representanter lokalisert i Bangkok og Kampala. Disse betjener partnere i henholdsvis Asia og Afrika. Utvekslingene mellom partnere i sør gjøres stort

sett innen større nettverk av virksomheter. Det gir stor driftsfordeler i planleggings- og veiledningsarbeidet.

Punkt a) og b) over gjennomføres som i hovedprogrammet og i Fredskorpset-ung. Når Fredskorpset har besluttet å satse på et nettverk av partnere, er Fredskorpset mer aktivt involvert i tilretteleggingen av planarbeidet enn i de andre programlinjene.

c) Planleggingsverksted for nettverks partnere. Sør-sør-prosjektene planlegges gjennom felles verksteder for de potensielle partnerne. Disse gjennomføres av en av de sentrale nettverkspartnerne som får økonomisk støtte for å gjennomføre møtene. Fredskorpsets regionale representant er til stede for å gi veiledning og klargjøre Fredskorpsets forventninger til partneravtalene. Partneravtalene skrives og undertegnes vanligvis i løpet av disse samlingene. I enkelte tilfeller holdes to slike samlinger for partnerne for å sikre tilstrekkelig planarbeid og forankring hos de involverte partnerne. Erfaringene fra denne måten å arbeide på er svært gode.

En spørreundersøkelse gjennomført i desember 2004 viser at 86 % av partnerne er fornøyd med veiledningen i søknadsfasen, og 81 % av partnerne er fornøyd med veiledningen underveis i prosjektperioden.

I tillegg til aktivitetene over har andre typer samlinger og møter bidratt til å heve kvaliteten i prosjektene. Det gjelder forberedelseskursene, hjemkomstsamlingene, nettverkssamlingene i sør og Rådsmøtet 2004. Disse er omtalt i kapittel 8.

Fredskorpset tilbyr en rekke veiledningsdokumenter for partnerne i forberedelsene og gjennomføringene av utvekslingene. I 2004 er samtlige veiledningsdokumenter revidert og publisert på web. I en spørreundersøkelse sier 76 % av partnerne at de opplever disse veiledningsdokumentene som gode eller meget gode.

Oppfølgingsarbeid av prosjektene i gjennomføringsfasen
I 2004 ble det gjennomført oppfølgingsmøter med alle 17 norske partnere innen Fredskorpset-ung-programmet, og med 35 norske partnere på Hovedprogrammet. Prosjektbesøk blir gjort ved alle utenlandsreiser for Fredskorpsets ansatte. Sør-sør-programmene har fra starten av blitt fulgt opp tett i form av ”følgeevalueringer”. En afrikansk konsulent har fulgt utvalgte partnerskap fra forberedelses-

kurset for deltakerne til avslutningen av prosjektet. Konsulentene har veiledet partnerne i målstyringsarbeidet, og sikret at interne kommunikasjonsrutiner har vært på plass mellom deltakere og partnere. I tillegg har hun intervjuet deltakere og partnere om framdriften i prosjektet. Partnere som i utgangspunktet har vært skeptiske til denne tette oppfølgingen, har senere uttrykt at de har hatt nytte av dette arbeidet. Gjennom ekstern rådgivning har både partnere og deltakere blitt bedre i målrettet prosjektarbeid.

Nettverkssamlingene (regionale eller nasjonale) som er beskrevet i kapittel 8 har også vært en viktig ressurs for partnere og deltakere i sør. Fredskorpset har hatt god erfaring med å tilrettelegge erfaringsutveksling for de ulike aktørene på denne måten.

Eksterne evalueringer

Fredskorpset hadde stor nytte av NUPIs studie av måloppnåelse i utvalgte prosjekter i 2003, og initierte to separate studier av måloppnåelse i 2004. Studiene var av utvalgte prosjekter innen Hovedprogrammet og Fredskorpset-ung og gjennomføres av hhv. Scanteam og NUPI. Rapportene ferdigstilles medio januar 2005 og april 2005.

Her er det gjennomført 50 intervjuer av partnere og deltakere. Studiene skal kartlegge resultater i forhold til målsettingene for prosjektene i tillegg til ikke-planlagte resultater. Til forskjell fra studien i 2003 skal disse også undersøke informasjons – og etterarbeidet ved prosjektene for å kartlegge resultater og erfaringer med dette. Fredskorpset har med dette ønsket å finne ut mer av hvordan tilbakeføringen av erfaringer og kompetanse faktisk skjer og hva som kjennetegner prosjektene som lykkes.

Del II

Der mennesker møtes

Etter vedtektene skal Fredskorpset skape kontakt og samarbeid mellom Norge og utviklingslandene, basert på solidaritet, likeverd og gjensidighet, og bidra til bedre deltakelse fra utviklingslandene i internasjonalt samarbeid. Fredskorpset skal skape internasjonale møteplasser, og utnytte utvekslingsdeltakernes erfaring til å fremme nord-sør-kontakt og kunnskap.

Fredskorpset er et sted der mennesker møtes. Fredskorpsets mål om å avhjelpe fattigdom og fremme realiseringen av tusenårsmålene nås gjennom deltakerne som det sentrale instrument. I del II ser vi derfor nærmere på deltakerne som gruppe, og hvilke tilbud Fredskorpset setter i verk for å dyktiggjøre deltakerne og utnytte dem som ressurs.

7. Deltakere: entusiasme og engasjement

Etter undertegning av samarbeidsavtale med Fredskorpset er det partnerne som står for rekrutteringen av deltakerne, innenfor de rammer som avtalen setter. Fredskorpset forestår obligatoriske forberedelseskurs og hjemkomst/nettverkssamlinger for deltakerne både i Norge og i sør. God tilrettelegging fra mottakende partners side både på arbeidsplass og i lokalmiljø kreves for at deltakerne skal finne seg til rette. Slik styrkes både entusiasme og engasjement. I dette kapitlet ser vi på noen statistiske kjennetegn ved deltakerne som gruppe.

7.1 Deltakere på ulike programlinjer

Fredskorpsets fire programlinjer har ulike formål, retningslinjer og deltakerbetingelser. Programlinjene beskrives i detalj i del III. Nedenfor skal vi bare kort se hvordan deltakerne fordeler seg på dem.

Vi ser at av 454 nye deltakere i 2004, reiste 177 (39 %) under ung-programmet, 170 (38 %) reiste under hovedprogrammet og 106 (23 %) under sør-sør. Sett i forhold til tidligere år, er det særlig å merke seg en økning av andelen deltakere i sør-sør-programmene.

Deltakere fordelt etter programlinjer og utvekslingsrelasjon

Program	Alle deltakere 2001-2004				Nye deltakere 2004			
	Nord-sør	Sør-nord	Sør-sør	Sum	Nord-sør	Sør-nord	Sør-sør	Sum
Hovedprogrammet	305	260	67	632	77	68	25	170
Senior	1	0	0	1	1	0	0	1
Sør-sør	1	10	188	199	1	3	102	106
Ung	269	99	2	370	127	48	2	177
TOTAL	576	369	257	1202	206	119	129	454

Fredskorpsets tusende deltaker David Lyngvær Erichsen fra Horten mottar en gave fra Utviklingsminister Hilde Frøford Johnson.

bevisst satsing fra Fredskorpsets side, med styrking av regionkontorene i Kampala og Bangkok, som er ansvarlige for denne utvekslingen.

7.2 Deltakere fra hele verden

Ved utgangen av 2004 hadde Fredskorpset deltakere som oppholdt seg i, var rekruttert fra eller på vei til i alt 60 land (+Norge) i 4 verdensdeler. Tabellene *Deltakere fordelt etter verdensdel* nedenfor viser hvor deltakere er rekruttert (hjemmehørighet).

Vi ser at av de 454 nye deltakere i 2004, var 209 (46 %) hjemmehørende i Norge, 162 (36 %) hjemmehørende i Afrika, 51 (11 %) i Asia og 32 (7 %) i Latin Amerika.

Utenfor Norge dominerer altså Afrika stort på deltakersiden, og andelen er økende. Holder vi Norge utenfor, kan vi si at 2/3 av alle deltakere nå rekrutteres der. Til sammenlikning betyr Latin Amerika nå lite i deltakersammenheng.

Deltakere fordelt etter land (hjemmehørighet) og utvekslingsrelasjon 2001-2004

	Nord-sør	Sør-nord	Sør-sør	Total
Norge	576	0	0	576
Sør-Afrika	0	34	23	57
Tanzania	0	34	22	56
Kenya	0	23	26	49
Uganda	0	9	26	35
Guatemala	0	27	4	31
Zambia	0	8	20	28
Etiopia	0	13	14	27
India	0	17	8	25
Malawi	0	18	7	25
Sri Lanka	0	13	11	24
Bangladesh	0	7	12	19
Zimbabwe	0	5	14	19
Kina	0	15	2	17
Brasil	0	14	0	14
Vietnam	0	10	4	14
Colombia	0	11	2	13
Namibia	0	12	0	12
Nigeria	0	2	8	10
Nepal	0	2	7	9
Kamdodsja	0	6	2	8
Nicaragua	0	6	2	8
Thailand	0	7	1	8
Kamerun	0	7	0	7
Palestina	0	6	1	7
El Salvador	0	4	2	6
Jamaica	0	6	0	6
Libanon	0	6	0	6
Benin	0	2	3	5
Land med mindre enn 5 deltakere	0	45	36	81
Total	576	369	257	1202

Tabellen *Deltakere fordelt etter land* spesifiserer dette bildet på enkeltland. Det er 28 land utenom Norge med 5 eller flere deltakere rekruttert siden Fredskorpsets oppstart.

Vi ser at de største fredskorpslandene for utsending av deltakere fra sør alle er afrikanske. Sør-Afrika og Tanzania topper listen og er størst på rekruttering for opphold i Norge, fulgt av Kenya og Uganda, som er størst på sør-sør-rekruttering. Av de 11 største landene på denne

Deltakere fordelt etter verdensdel (hjemmehørighet) og utvekslingsrelasjon

Verdensdel	Alle deltakere 2001-2004				Nye deltakere 2004			
	Nord-sør	Sør-nord	Sør-sør	Sum	Nord-sør	Sør-nord	Sør-sør	Sum
Afrika	0	187	182	369	0	71	91	162
Asia	0	93	58	151	0	22	29	51
Norge	576	9	0	585	206	3	0	209
Latin-Amerika	0	80	17	97	0	23	9	32
TOTAL	576	369	257	1202	206	119	129	454

listen, er det bare India på 8. plass som ikke er norsk samarbeidsland. India var imidlertid samarbeidsland fram til 2004.

Samlet sett utgjør deltakerne fra alle disse landene en stor mosaikk av ulike kulturer, personligheter, evner og kunnskaper. Når opp til 60 deltakere bringes sammen på 3-ukers forberedelseskurs, hjemkomst- og nettverksamlinger, skapes det en smeltedigel for ideer, vennskap og økt internasjonal forståelse. Dette kommer på toppen av utbyttet faglig utveksling og gjensidig inspirasjon gir.

7.3 Gjensidighet

Gjensidighet er en vedtektsfestet verdi. En sentral indikator på gjensidighet er balansen mellom antall deltakere som rekrutteres og tas imot i nord og i sør. Selv om denne balansen ikke nødvendigvis må være en-til-en i hvert program, er det viktig at Fredskorpset som helhet ikke domineres av deltakere fra Norge på bekostning av deltakere fra sør.

Deltakere fordelt etter utvekslingsrelasjon

	Alle deltakere 2001-2004		Nye deltakere 2004	
Nord-sør	576	48 %	206	45 %
Sør-nord	369	31 %	119	26 %
Sør-sør	257	21 %	129	29 %
TOTAL	1202	100 %	454	100 %

Siden Fredskorpsets oppstart er 576 deltakere rekruttert i Norge, mens 626 deltakere er rekruttert i sør, herav er 369 mottatt i Norge og 257 i andre land i sør.

I 2004 ble 206 deltakere rekruttert i Norge, mens 248 deltakere ble rekruttert i sør, herav 119 mottatt i Norge og 129 i andre land i sør.

Noe over halvparten av alle fredskorpsdeltakerne rekrutteres i sør, og andelen er økende. Det er også en økende tendens til at de reiser til andre land i sør, og ikke til Norge. Mens 31 % av alle deltakere siden Fredskorpsets oppstart har vært sør-deltakere mottatt i Norge, er denne andelen bare 26 % for 2004. Andelen sør-deltakere som har reist til andre land i sør utgjør 21 % totalt sett, men for 2004 var andelen hele 28 %.

Sør-sør-utveksling øker i betydning både som egen programlinje, og som en komponent i hovedprogrammet nord-sør.

7.4 Yrkesmessig mangfold

Mangfold er også en vedtektsfestet verdi. Noe av det som skaper mangfold er bredden i de kunnskaper og ferdigheter deltakerne bidrar med under sitt uteopphold.

Deltakere fordelt etter organisasjonstype og utvekslingsrelasjon 2001-2004

Type	Nord-sør	Sør-nord	Sør-sør	Total
Bistandsorganisasjoner	127	74	30	231
Universitets- og forskningsinstitusjoner	72	67	7	146
Media	22	18	86	126
Privat næringsliv	27	45	20	92
Religiøse organisasjoner	39	47	3	89
Talsmannsorganisasjoner	33	17	38	88
Idrettsorganisasjoner	41	11	28	80
Statlig og kommunal virksomhet	30	31	8	69
Solidaritetsorganisasjon	50	10	7	67
Ungdomsorganisasjoner	50	8	4	62
Kulturinstitusjoner	24	13	4	41
Helseinstitusjoner	11	10	7	28
Grunnskoleutdanning	7	11	0	18
Fagorganisasjoner	2	1	0	3
Annet	41	6	15	62
TOTAL	576	369	257	1202

Vi har ikke tilgjengelige data om nøyaktig hvilket yrke deltakerne har utøvd på sin arbeidsplass under utplasseringsperioden. Tabellen nedenfor viser imidlertid hva slags type partnerskap/organisasjon deltakerne har vært utplassert i. Dette gir også en pekepinn om det yrkesmessige mangfoldet.

Tabellen viser at de fleste deltakere har vært utplassert innen bistandsorganisasjoner, fulgt av høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner, og dernest av mediesektoren. Privat næringsliv, religiøse organisasjoner, talsmanns- og idrettsorganisasjoner tar også mange deltakere.

Vi ser samtidig at sør-sør-utveksling har en markert annen profil enn nord-sør. Landene i sør sender i særklasse flest mediefolk mellom seg, og domineres for øvrig av talsmannsvirksomhet, idrett, bistand og privat næringsliv, mens f. eks. universitets/forsknings samarbeid og utveksling på religiøst grunnlag er minimalt.

Deltakere fordelt etter kjønn og utvekslingsrelasjon

	Alle deltakere 2001-2004				Nye deltakere 2004			
	Nord-sør	Sør-nord	Sør-sør	SUM	Nord-sør	Sør-nord	Sør-sør	SUM
Kvinne	368	155	113	636 (53 %)	140	54	57	251 (55 %)
Mann	208	214	144	566 (47 %)	66	65	72	203 (45 %)
TOTAL	576	369	257	1202 (100 %)	206	119	129	454 (100 %)

7.5 Likestilling

Likestilling mellom kjønn er en sentral verdi i norsk utviklingspolitikk, og et overgripende tema som skal gjennomsyre alle konkrete tiltak. Det er på deltakernivå vesentlig at menn og kvinner i nord og sør har lik adgang til å kunne være med i programmene.

Tabellen viser at 53 % av alle deltakere siden Fredskorpsets oppstart er kvinner. For 2004 er kvinneandelen 55 %. Tendensen er altså at en økende andel av Fredskorpsets deltakere er kvinner.

Det er også en markert forskjell mellom deltakere rekruttert i Norge og deltakere rekruttert i sør. Blant norske deltakere er kvinneandelen siden Fredskorpsets oppstart 64 %, og i 2004 var den 68 %. Over 2/3 av norske deltakere er altså kvinner.

For deltakere rekruttert i sør er bildet annerledes. Her er mannsandelen høyest. Siden Fredskorpsets oppstart er den 57 %, men for 2004 var den sunket til 55 %.

Trenden er at i sør er den lille overvekt av menn som har eksistert siden Fredskorpsets oppstart i ferd med å reduseres. I Norge er den tilsvarende overvekt av kvinner som også har eksistert siden Fredskorpsets oppstart i ferd med å forsterkes ganske betydelig. Det er grunn til å spørre seg hvorfor Fredskorpset i Norge ikke har større appell til unge menn, og om Fredskorpset kan treffe tiltak for å bedre situasjonen.

7.6 Alder

Alle Fredskorpsets programlinjer har en øvre og en nedre aldersgrense for deltakerne. En av hovedhensiktene med reetableringen av Fredskorpset i 2000 var å styrke entusiasme og engasjement hos deltakerne gjennom å senke gjennomsnittsalderen. Hovedprogrammet (og sør-sør) fikk derfor aldersgrensen 22-35 år, og for programlinje Ung ble grensen 18-25 år. Senior blir et eget program med spesielle retningslinjer, men inneholder også en aldersspesifikasjon.

Nedenstående tabell viser aldersfordelingen på et utvalg utplasserte deltakere i 2004 (ingen senior).

Deltakere 2004 fordelt etter alder og utvekslingsrelasjon

Alder 2004	Nord til sør	Sør til nord	Sør til sør	SUM
41	0	0	3	3
40	0	0	1	1
39	1	2	0	3
38	0	3	1	4
37	0	2	2	4
36	0	2	2	4
35	10	5	5	20
34	2	9	9	20
33	7	5	6	18
32	7	3	6	16
31	7	6	3	16
30	9	8	4	21
29	4	5	8	17
28	13	3	8	24
27	9	4	8	21
26	9	6	1	16
25	14	9	2	25
24	12	9	4	25
23	17	8	0	25
22	15	16	1	32
21	17	4	2	23
20	17	6	0	23
19	30	2	0	32
18	1	0	0	1
17	0	1	0	1
	201	118	76	395

Tabellen viser at bare et fåtall deltakere er utenfor aldersspennet 18-35 år. Unntakene består i at det er gitt noen dispensasjoner for øvre aldersgrense for sør-deltakere. Dette er i hvert tilfelle begrunnet i partnerskapets karakter eller andre spesielle forhold. Vi må derfor kunne fastslå at målet om å etablere et ungdommelig fredskorps er nådd.

8. Møtesteder og kommunikasjonskanaler

Gjennom vedtektene er Fredskorpset pålagt å «bidra til at det skapes kontakt og samarbeid mellom enkeltpersoner, organisasjoner og institusjoner i Norge og i utviklingslandene, bygget på solidaritet, likeverd og gjensidighet.»

Fredskorpset bruker nettverksbygging som et viktig virkemiddel for å nå dette målet. Ved å bringe mennesker sammen, om det er på kurs, seminarer eller i ulike nettverksarrangementer, skapes engasjement og forståelse, og gjennom etablering av nye nettverk rives gamle gjerder og fordommer.

8.1 Forberedelseskurs

Det overordnede målet for forberedelseskursene er å bidra til at deltakerne blir godt forberedt til utvekslingen, og at deltakerne således kan bidra til partnerskapenes måloppnåelse.

Samtlige forberedelseskurs for deltakerne på de ulike programlinjene ble gjennomført i henhold til planene, med i alt 6 kurs for hovedprogrammet (2 i Mandal, 1 på Kongsberg og 3 i Bergen); 7 for Fredskorpset-ung (1 i Mandal, 2 i Stavern, 2 i Hurdal, 1 i Bergen og 1 i Kristiansand); og 4 kurs for sør-sør (1 i Uganda, 1 i Sør-Afrika, 1 i Etiopia og 1 i Thailand). Alle kurs for hovedprogram og sør-sør varer nå i tre uker, og for Fredskorpset-ung 1 uke. Kursene i sør har i hovedsak hatt deltakere i sør-sør-utveksling, men det har vært enkelte norske deltakere på samtlige. Alle kurs får generelt gode evalueringer. Det er nå etablert en gruppe eksterne innledere innenfor de forskjellige modulene som behersker de metodiske utfordringer våre mangfoldige deltakergrupper byr på. I tillegg er det utviklet god kompetanse internt i kursavdelingen, som ivaretar flere av temaene og ikke minst helheten.. Mot slutten av året ble det gjennomført en intern evaluering av kursvirksomheten, som sammen med øvrige tilbakemeldinger vil danne grunnlag for en gjennomgang/revisjon av kursenes innhold, lengde og logistikk.

8.2 Hjemkomstsamlinger

Det ble i 2004 gjennomført 5 hjemkomstsamlinger i Norge for deltakere i hovedprogrammet, med i alt 104 fredskorpsdeltakere og 44 partnerrepresentanter til stede. Innholdet på disse hjemkomstsamlingene ble revidert i

løpet av 2004, og fremstår som svært relevante fora for evaluering, erfaringsutveksling og «debriefing». Dette går fram av tilbakemeldinger fra både deltakere og partnere.

8.3 Etterarbeid

I alle programlinjene er deltakerne pålagt å drive informasjonsarbeid/etterarbeid underveis og etter utvekslingen. Dette arbeidet arter seg på svært ulike måter, og i høyst ulike fora. Dette er nærmere beskrevet under de ulike programlinjene.

Verdien av dette arbeidet er utvilsom, og fredskorpsdeltakerne som en ressurs for videre engasjement etter endt tjeneste ble også vektlagt av Fredskorpsets styre i 2004. En systematisk koordinering av deltakernes skolebesøk blir igangsatt i 2005, med egen kursing av de som deltar i vårt tilbud til skolene. Ny stilling for å koordinere dette arbeidet ble opprettet i 2004, og er besatt fra nyttår 2005.

8.4 Nettverkssamlinger i sør

Konseptet for hjemkomst- og nettverkssamlinger i sør, som ble startet opp høsten 2003, ble videreført som planlagt i 2004, med samlinger i Bangkok (med deltakere fra Vietnam, Filippinene, Laos, Kambodsja, Nepal og Bangladesh), Tanzania, Sør-Afrika, Namibia, Malawi og Guatemala (med deltakere fra El Salvador, Nicaragua og Mexico foruten Guatemala). Disse samlingene fungerer delvis som hjemkomstsamlingene i Norge; som fora for tilbakemeldinger, erfaringsutveksling og ”debriefing” av deltakere, men også som arenaer der ulike partnerskap blir kjent med hverandre og på den måten kan bygge fellesskap og samarbeidsrelasjoner.

8.4 Der mennesker møtes (DMM)

Der mennesker møtes (DMM) ble også startet opp høsten 2003, og ble videreført over samme lest i 2004 i Elverum, Stavanger, Tromsø, Arendal og Mandal. De faste elementene i DMM er skolebesøk, fremtidsverksted og en festaften der rapporter fra disse aktivitetene kombineres med ulike kulturinnslag, samt utdeling av hedersbetegnelsen *Internasjonal kommune*. Formålet med arrangementene og tilliggende aktiviteter er å informere om, og skape engasjement rundt nord-sør-spørsmålene og tusenårs-målene. Dermed kan vi bidra til at nord-sør-nettverk blir etablert på stedet, eller at eksisterende nettverk utvikles videre. Ved at arrangementene har fokus på Fredskorpsets arbeid og fredskorpsdeltakerne, vil også disse bli inte-

Et uforglemmelig øyeblikk. Desmond Tutu og Kenneth Kaunda danser fra rådhuset til rådsmøtet i Fredskorpset.

Der mennesker møtes i Elverum ble en fin fest for det lokale engasjementet, med Fredskorpset og Nami-biaforeningen som hovedarrangører

Are Kalvø intervjuer Jon Lilletun, og Erik Thorstvedt redder tusenårsmål på Der mennesker møtes i Stavanger

grert i nevnte nettverk. DMM søkes arrangert i samarbeid med lokale partnere. I Elverum var Namibiaforeningen en nær samarbeidspartner, mens vi i Tromsø og Stavanger inngikk i Internasjonal uke.

Skolebesøkene er et samarbeid mellom Fredskorpset og Lent (Læringsentreprenørene AS), og gjennomføres av fredskorpsdeltakere på fortrinnsvis videregående skoler i de aktuelle kommunene. Tusenårsmål nr. 1: *Utrydde ekstrem fattigdom og sult* er tema for besøkene, og det er her utviklet et konsept som skaper stort engasjement rundt i klassene.

Til fremtidsverkstedene inviteres representanter fra kommunens ulike sektorer – politikk, kultur, idrett, kirke og andre trossamfunn, næringsliv, kommuneadministrasjon, frivillige organisasjoner osv. – til en to timers seanse der fremtidsvisjoner for kommunen blir satt i et nord-sør-perspektiv. Fremtidsverkstedet er utviklet i samarbeid mellom Fredskorpset og firmaet Radar. Samtlige verksteder har hatt god og aktiv deltakelse.

Under festaftenene har vi lagt vekt på å gjøre bruk av lokale kulturformidlere innenfor sang, musikk og dans, og alle innslag har vært bundet sammen av dyktige konferansierer, som Shabana Rehman, Are Kalvø og Jon Julius. Alt fra 150 til 400 personer har deltatt på festaften.

Erfaringene fra DMM i 2004 er så gode at de i all hovedsak vil bli videreført på samme måte i 2005.

8.5 The Oslo North-South Forum

I forbindelse med Rådsmøtet arrangerte Fredskorpset en stor nord-sør-mønstring i Oslo Rådhus fredag 27. august. Over 1.100 mennesker var til stede under vignetten «The Oslo North-South Forum 2004» og slagordet «Bringing People Together». Talere var ordføreren i Oslo, Per Ditlev Simonsen, Kronprins Haakon Magnus, Utviklingsminister Hilde Frafjord Johnson, tidligere president Kenneth Kaunda, erkebiskop Desmond Tutu, og kunstneriske innslag var ved Mari Boine og Nils Petter Molvær. Hovedfokus var på tusenårsmålene og «Re-imagining Africa». Responsen i ettertid på arrangementet var svært positiv.

8.6 Internasjonal kommune

Målet med hedersbetignelsen *Internasjonal kommune* er å skape oppmerksomhet om det konkrete arbeidet rundt

nord-sør-spørsmål som gjøres i mange norske kommuner. Hensikten er å få flere kommuner til å engasjere seg, og å legge til rette for folkelig engasjement knyttet til slike spørsmål i kommunen. Hedersbetignelsen er ingen rettighet som norske kommuner har krav på, men en påskjønnelse for verdifullt arbeid som gjøres av kommunen og kommunenes innbyggere, organisasjonsliv og næringsliv. Påskjønnelsen er en utfordring til å styrke dette arbeidet ytterligere.

Det er ingen søknadsprosedyre for å bli internasjonal kommune. Kommunenes sentralforbund og Fredskorpset identifiserer kommuner gjennom sitt nettverk, og oppnevner én person hver som vurderer Fredskorpset sekretariatets innstilling til utdeling av hedersbetignelsen. Et kunstverk og en diplom overrekkes kommunen som synlige tegn på hedersbetignelsen.

Ved hver tildeling har det vært enten et «Der mennesker møtes», et folkemøte eller et annet arrangement som har hatt fokus på sør og tusenårsmålene. Prisen har vært delt ut av kjente stortingspolitikere eller av Fredskorpsets ledelse.

I 2004 ble prisen utdelt til Fjaler, Stord, Samnanger, Bø i Telemark, Elverum, Oslo, Stavanger, Tromsø, Gran, Mandal og Arendal.

8.7 Konferanser

Fagkonferanser i sør

Fredskorpsets første fagkonferanse i sør ble arrangert i Kenya 30. og 31. mars under tittelen «Media fighting corruption». Over 80 deltakere fra relevante fredskorpspartnere og medie-institusjoner var til stede. De fleste deltakerne kom fra Kenya, men rundt 20 deltakere var fra omkringliggende land. Konferansen fikk bra mediedekning lokalt, og tilbakemeldingene fra deltakerne var overveiende gode. En oppfølgingskonferanse ble arrangert i Uganda 18. til 19. oktober med tittelen «Media fighting corruption – the unfinished business». Vel 60 deltakere deltok på denne konferansen som fokuserte på de særlige utfordringene ugandiske medier står overfor på dette området. Felles for begge konferansene var at de hadde kjente fagpersoner som innledere, og at representanter fra de norske ambassadene og høyt politisk nivå i vertslandet deltok. Begge konferansene hadde samtidig en praktisk tilnærming og la til rette for gruppediskusjoner rundt konkrete og praktiske problemstillinger.

Ungdomskonferansen

Ungdomskonferansen 2004 ble arrangert 19. oktober i Oslo av tusenårsmålkampanjen med Fredskorpset som aktiv medarrangør. Temaet var fattigdomsproblematikk generelt og tusenårsmål 8 om handel spesielt. Hensikten med konferansen var å lage en møteplass mellom ungdom og norske myndigheter for å diskutere Norges bidrag til internasjonal fattigdomsbekjempelse. Totalt var 170 ungdommer til stede hvorav 50 var blant Fredskorpsets sør-deltakere.

8.8 Fagseminar

Nettverksbygging og -utvikling, Oslo 5.3.04.

Fredskorpset sto som arrangør for dette seminaret, som samlet rundt 30 deltakere fra organisasjoner og nettverk landet rundt. Formålet med seminaret var å lage et møtested for gjensidig inspirasjon og erfaringsutveksling og å se på hva som binder de regionale nettverkene sammen i en felles agenda, med særlig fokus på tusenårsmålene. Det er en felles utfordring å kunne bidra til å forstå og å spre entusiasme for å nå disse ambisiøse målene. Seminaret hadde innledere fra UD, FN-sambandet, Forum Sør, Idébanken og Fredskorpset, i tillegg til at ulike nettverk fikk anledning til å presentere seg.

Entreprenørskap og næringsutvikling i sør, Høgskolen i Agder 12.3.04.

Formål for seminaret var å fokusere på entreprenørskap og næringsutvikling fra ulike perspektiver, som hva er entreprenørskap; hvilke politiske og økonomiske forutsetninger må være tilstede for at småskala næringsutvikling i sør skal lykkes; og hvilken rolle spiller sosiokulturelle faktorer som kjønn og verdier i slike prosjekter. Seminaret hadde innledere fra Strømmestiftelsen, Høgskolen i Agder, Global Entrepreneurs og Fredskorpset, og samlet omtrent 50 deltakere.

Wednesday Dialogue

Wednesday Dialogue, et samarbeid mellom de ulike organisasjonene som har tilhold på Raftohuset (hvor Fredskorpset har sitt kontor i Bergen), fortsatte i 2004, etter en god start i 2003. I alt fire seminarer ble avholdt i løpet av vårsemesteret, med innledninger og diskusjon på temaene The Dalits and Modern Human Rights Discourse, Past and Prospects for the Iranian Reform-Movement, The Human Rights situation in North Korea og The Conflict in Palestine.

I november var Fredskorpsets kontor i Bergen medarrangør på et heldagsseminar om menneskerettighetssituasjonen i Palestina.

8.9 Den internasjonale fredskorpsbevegelsen

Fredskorpset har siden starten av år 2000 deltatt i de internasjonale møtene i IVSO, International Volunteer Sending Organisations. Disse møtene har blitt mer og mer nyttige, da den internasjonale bevegelsen er i sterk endring fra ensidig å være en tradisjonell organisasjon for "sending agencies" til å legge stor vekt på sør-sør-programmer og samarbeid i nettverk for å styrke informasjonsarbeidet i hjemlandet. Fredskorpsets direktør sitter i styret for den internasjonale organisasjonen.

I 2004 ble det internasjonale møtet arrangert av Fredskorpset i Oslo, og hadde "samarbeid for å endre" som hovedtema. Konferansen samlet deltakere fra organisasjoner i Sverige, Danmark, England, Sveits, Tyskland, Sveits, Canada, Japan og Nepal. De internasjonale kontaktene representerer et potensial for Fredskorpset, og vi ser nå blant annet på mulighetene for et nært programsamarbeid med Volunteers Service Overseas fra Storbritannia, hvor oppgavene blir å gjøre mer innen hiv/aids i det sørlige Afrika. Kontakten med organisasjoner som har samme type programmer og programtenkning som Fredskorpset vil bli styrket ytterligere.

8.10 Tusenårsmålskampanjen

Utenriksdepartementet anmodet i 2004 FN-sambandet, Unicef, UNDP og Fredskorpset om å igangsette en kampanje for tusenårsmålene.

Kampanjen har som mål å informere om og skape engasjement for tusenårsmålene. Kampanjen fikk gjennomført en del aktiviteter – i hovedsak i regi av de samarbeidende institusjonene. Det er nå laget en plan for 2005 og årene fremover som Utenriksdepartementet har godkjent for 2005. Kampanjen vil i 2005 ha et budsjett på 4 millioner kroner. I tillegg kommer alle de tusenårsmålsaktiviteter den enkelte samarbeidsinstitusjon gjør for egne midler. Dette vil utgjøre minst like mye som kampanjeaktivitetene.

8.11 Nettsider

Fredskorpsets nettside er den viktigste kanalen for oppdatert og relevant informasjon til våre partnere, deltakere og

eksterne målgrupper. I løpet av 2004 ble publiseringssystemet byttet ut til fordel for en mer fleksibel og brukervennlig løsning som gir større mulighet til å skreddersy informasjon til ulike målgrupper. Produksjon av nettsider rettet mot partnere og deltakere har vært betydelig sammenlignet med tidligere år.

Deltakere i Fredskorpsets hovedprogram har egne sider for å informere om sitt arbeid. Nettsiden har i dag omtrent 17.000 unike sider, hvor flesteparten er skrevet av deltakere.

I 2005 vil arbeidet intensiveres i forhold til enda mer relevant faktainformasjon for Fredskorpsets partnere, i tillegg til mer inter-aktivitet mellom Fredskorpsets sekretariat og partnere/deltakere.

Del III

Programlinjene

9. Hovedprogrammet

I hovedprogrammet, eller programlinje nord-sør som denne programlinjen også blir kalt, utveksles fredskorpsdeltakere i alderen 22-35 år mellom institusjoner i Norge og i sør. Programlinjen har fokus på kompetanseutveksling og institusjonsutvikling.

Pr. 31.12.2004 var 159 deltakere utenlands under denne programlinjen. 170 deltakere har reist ut, og 154 deltakere har fullført sitt utenlandsopphold og kommet hjem i løpet av 2004. Ved inngangen til 2005 finnes det signerte samarbeidsavtaler for utsendelse av 85 deltakere som ennå ikke har gjennomført utreisekurs og reist ut.

De fleste partnerskap under hovedprogrammet består av en partner i Norge og en partner i sør. Det er også mange eksempler på partnerskap med en partner i Norge og flere partnere ute, og på flere partnere som samarbeider på norsk side om utsendelse og mottak av deltakere. De fleste utvekslingsprogrammene under programlinjen er forholdsvis små i antall deltakere. Et vanlig antall deltakere som utveksles er to fra Norge og to fra sør. 75 primærpartnere er nå involvert i Fredskorpset på denne programlinjen, enten ved at de har en pågående utveksling eller ved at de er midt mellom to utvekslinger. Flere partnere er inne i sin andre utvekslingsrunde, noen få også sin tredje.

9.1 Innsatsområder

Fredskorpset skal prioritere de områdene som prioriteres i norsk bistand; utdanning, helse inkludert hiv/aids, næringsutvikling inkludert landbruk, godt styresett, fredsbygging og utvikling og bærekraftig utvikling.

Aktive prosjekter pr. 31.12.2004 fordelt på innsatsområde

Innsatsområde	Antall
Utdanning	28 %
Bærekraftig utvikling	22 %
Helse inkludert hiv/aids	16 %
Godt styresett	11 %
Næringsutvikling inkludert landbruk	11 %
Annet	12 %
SUM	100 %

2004-tall, regnet i antall prosjekter

88 % av utvekslingsprosjektene under denne programlinjen pr. 31.12.2004 er innenfor prioriterte områder, mens bare 12 % faller utenfor. Utdanning er det området som er mest representert, med 28 %. Utdanning har helt siden oppstarten av Fredskorpset vært en svært stor sektor, og særlig under denne programlinjen. 22 % av prosjektene er innen bærekraftig utvikling, 16 % innen helse og hiv/aids, og 11 % er innen næringsutvikling inkludert landbruk, og 11 % er innen godt styresett.

9.2 Partnerskap og deltakere i verdensdeler og land

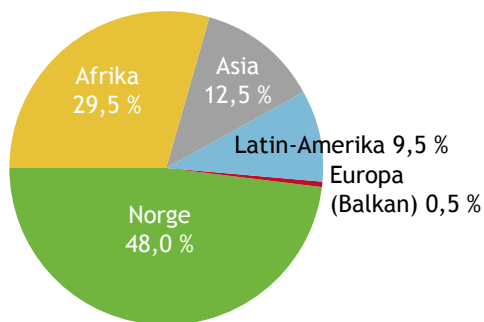
Største land i antall partnere med aktive prosjekter pr. 31.12.2004 på programlinjen er Tanzania med 14 partnere, fulgt av Malawi med 8, Sør-Afrika med 7, Kenya med 6 og Etiopia, Uganda og Guatemala med 4 partnere.

Hovedtyngden av deltakere på hovedprogrammet regnet i antall deltakere er i østlige og sørlige Afrika, deretter fra Asia, og så Latin-Amerika. To deltakere har hatt sin opprinnelse på Balkan.

De største landene i både utsendelse og mottak av deltakere pr. 31.12.2004 er Sør-Afrika, Tanzania, Guatemala, Malawi, Etiopia, Kenya og Sri Lanka.

Fra Fredskorpsets start og ut 2004 er flest norske deltakere reist til Sør-Afrika (53), Tanzania (40 deltakere), Guatemala (17), Malawi (16), Namibia (15), Etiopia (14), Kenya (12), Sri Lanka (12), Zambia (10), Colombia (10) og Kina (9).

Deltakere fra verdensdel, etter opprinnelse

arbeidet med dette i utvekslingen. Se tabell *Deltakernes yrkesmessige profil*.

9.5 Kjønnfordeling og aldersprofil

Fra 2001 til 2004 har nøyaktig like mange kvinner som menn, 316 av hvert kjønn, vært utvekslet under hovedprogrammet! Kjønnfordelingen på deltakerne er imidlertid noe ujevn nord til sør og sør til nord. Totalt i hele perioden har 60 % av deltakerne som reist fra Norge til sør vært kvinner, mens 41 % av deltakerne rekruttert i sør har vært kvinner. Når vi ser på 2004, ser vi at kvinneandelen er høyere enn sammenlagt i hele perioden. 45 % av deltakerne rekruttert i sør er kvinner, noe som må sies å være en akseptabel andel. Hele 69 % av deltakerne rekruttert i Norge i 2004 var kvinner, noe som viser at norske institusjoner må være mer bevisst kjønnfordelingen i sin rekruttering av deltakere i tiden framover.

9.3 Partnerskap og deltakere i Norge

Fordelingen av partnere i Norge følger samme tendens som for alle programlinjer totalt, med en hovedvekt i Oslo og på det sentrale Østlandet.

Flest deltakere har kommet til Norge fra Sør-Afrika (43 deltakere), Tanzania (36), Guatemala (17), Malawi (15), Sri Lanka (14), Kenya (14), Etiopia (14), Zambia (13) og Kina (13).

9.4 Deltakernes yrkesmessige profil

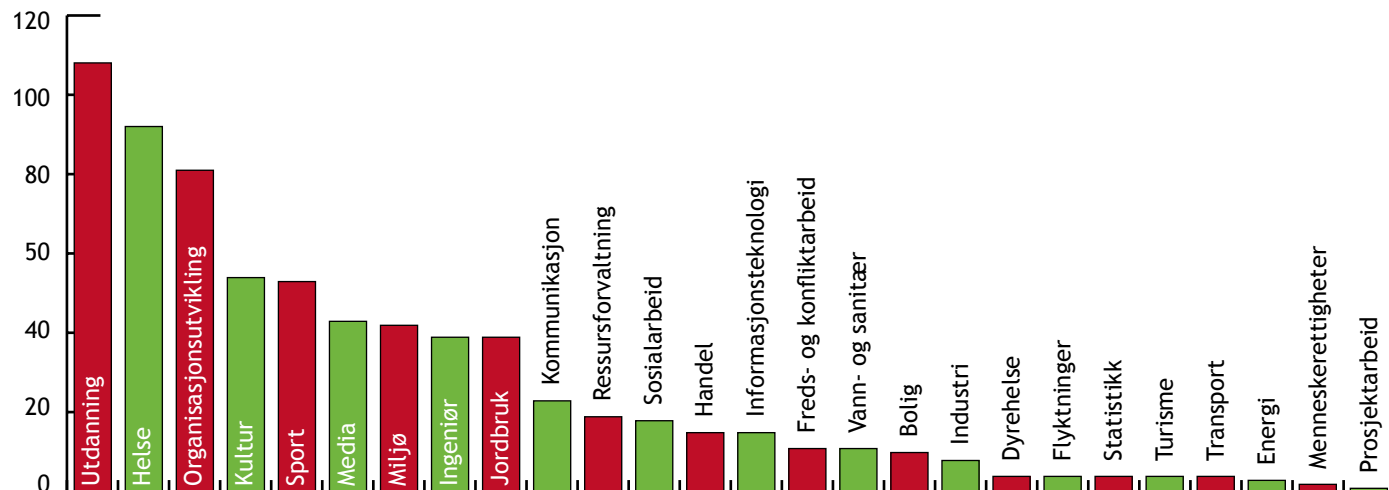
Mange lærere, helsearbeidere, kulturarbeidere, ingeniører, personer med bakgrunn innen jordbruksfag, miljø og ressursforvaltning, samt media og kommunikasjon har vært utvekslet siden Fredskorpsets oppstart i 2001. Mange deltakere har også hatt formell eller uformell kompetanse innen idrett og mange typer organisasjonsarbeid, og har

92 % av deltakerne som har gjennomgått forberedelseskurs i 2004 er innenfor aldersrammen 22-35. Fredskorpset har akseptert noen unntak fra aldersgrensene, blant annet der valget har stått mellom en internt rekruttert kandidat litt utenfor aldersrammen og en eksternt rekruttert kandidat innenfor aldersrammen.

9.6 Deltakernes etterarbeid

I hovedprogrammet vektlegges tilbakeføring av erfaringer og kompetanse i etterarbeidet. Deltakernes etterarbeid foregår på mange ulike måter, og retter seg mot både avsenderinstitusjonene og andre målgrupper. Deltakerne ser ofte etterarbeidet som en meningsfull del av freds-

Deltakernes yrkesmessige profil

Figur: Deltakere fordelt på fagsektor de har arbeidet innenfor under utvekslingen, sier indirekte noe om hvilken fagbakgrunn deltakeren har. (Utgangspunkt for antall deltakere er alle deltakere som inngår i signerte samarbeidsavtaler fra 1.1.2001 til 31.12.2004.)

korpsprosjektet, kanskje særlig i de tilfellene der de har vært rekruttert utenfor sin avsenderorganisasjon (gjelder i hovedsak på norsk side), fordi dette setter tilbakeføringer av erfaring inn i en klar ramme.

9.7 Eksempler på programmer

Fredskorpsutvekslinger brukes som virkemiddel innenfor mange sektorer, og innenfor mange ulike rammer, både for å styrke institusjonelle bånd og å gi individer erfaringer.

Partnerne setter seg mål med utvekslingene, definerer hvilke rammer utvekslingene skjer innenfor, og hva man ønsker at utvekslingene skal bidra til. Under og på neste side viser vi noen eksempler på hva som er oppnådd gjennom Fredskorpsutvekslinger.

Statistisk Sentralbyrå (SSB)

SSB avsluttet i 2004 en utveksling med Uganda Bureau of Statistics (UBOS). En norsk deltaker arbeidet ett år i Uganda, og en deltaker fra Uganda arbeidet et halvt år i Norge.

SSB og UBOS er to institusjoner som har sin kjernevirksomhet innen statistisk produksjon, registrering, behandling og formidling av omfattende data. I 2002 ble det igangsatt et utvekslingsprogram mellom de to institusjoner med sikte på kompetansebygging innen næringslivsstatistikk (business statistics), med særlig vekt på samferdsel og turisme, gjensidig læring i form av «benchmarking» og internasjonalt samarbeid.

UBOS, som ble etablert i 1998, er en forholdsvis ung institusjon som fortsatt er i en læringsprosess. For å bygge opp egen ekspertise, trengte derfor UBOS å samarbeide med en institusjon som SSB, som har god erfaring og godt utviklet ekspertise innen statistikk. Utvekslingsprogrammet ga en slik anledning.

Til tross for sin stilling som en troverdig ekspertorganisasjon, kunne også SSB dra nytte av et utvekslingsprogram med en statistisk institusjon i sør, som har annen organisasjonskultur, og andre måter å produsere og formidle data på. Det var viktig for SSB å benytte en slik

10. Programlinje sør-sør

I programlinje sør-sør utveksles fredskorpsdeltakere i alderen 22-35 år mellom institusjoner i sør. Som i hovedprogrammet er også fokuset her på kompetanseutvikling.

Skillet mellom nord-sør- og sør-sør-programlinjene trekkes som regel ved at primærpartneren i sør-sør-programmer med få unntak holder til i sør, mens primærpartner i nord-sør-programmer er i Norge.

Pr. 31.12.2004 var 104 deltakere utenlands under denne programlinjen, et høyt tall fordi svært mange deltakere gjennomgikk forberedelseskurs og startet sin utveksling i november/desember. 106 deltakere har reist ut, mens 49 deltakere har fullført sitt utenlandsopphold og kommet hjem i løpet av 2004. Ved inngangen til 2005 finnes det signerte samarbeidsavtaler for utsendelse av 13 deltakere som ennå ikke har gjennomført utreisekurs og reist ut.

anledning for å være med på å bygge opp en institusjon i sør med påtrengende behov for godt kvalifiserte menneskelige ressurser, samt profilere SSB utenfor Norges grenser.

Den endelige rapporten som foreligger slår fast at begge partnere så langt har nådd de fastsatte mål for utvekslingen, til tross for enkelte vansker knyttet til sosialisering av deltakere i vertsorganisasjonene og deres involvering i den daglige drift. Sør-deltakeren har gjennom veiledning ved SSB, tilegnet seg verdifulle kunnskap innen statistisk produksjon, "Business Statistics" rettet mot turisme og samferdsel, registrering og formidling av statistiske data. På lang sikt er det tenkt at UBOS kan institusjonalisere den oppnådde ekspertisen og bli mer selvstendig og effektiv. Samtidig har SSB fått muligheter til å øke sin internasjonale kontaktflate.

En ny utveksling mellom SSB og UBOS er under planlegging. SSB har også en pågående utveksling med Instituto Nacional de Estadísticas y Censos i Nicaragua og med Malawi Bureau of Statistics. Særlig utvekslingen mot Nicaragua er svært nyttig for alle parter, og deltakernes arbeidsperiode har med bakgrunn i dette blitt forlenget med flere måneder.

Høgskolen i Stavanger og Stavanger kulturskole

Disse avsluttet i 2004 første utvekslingsrunde med Bagamoyo College of Arts i Tanzania. To norske og to tanzanianske deltakere har vært utvekslet i en periode på 12 måneder.

Høgskolen i Stavanger / Stavanger kulturskole og Bagamoyo College of Arts (BCA) har samarbeidet på ulike nivåer siden 1998. Våren 2000 og sommeren 2001 ble det gjennomført forundersøkelser i henholdsvis Tanzania og Norge.

Det tiltenkte prosjektet skulle omhandle hovedsakelig organisasjonsutvikling med henblikk på kompetanseheving innen samtidsmusikk for sør-partneren, samt kulturell brobygging mellom Tanzania og Norge. Rapporten fra forundersøkelsen konkluderte med at det ligger et stort potensial i prosjektet når det gjelder begge partners muligheter til å utvide sine perspektiv innen musikk spesielt og kultur generelt. Det ble derfor inngått en avtale om utveksling i 2003 mellom Kulturskolen i Stavanger og Bagamoyo College of Arts.

Fredskorpsprosjektet tok sikte på å bevare tanzaniansk kulturarv, fremme kulturelt samarbeid mellom Norge og Tanzania, oppgradere musikkutdanningen ved BCA, bygge broer mellom afrikansk og norsk kultur, samt bekjempe rasisme og fremmedfrykt.

Deltakerne fra Norge har god kompetanse innen samtidsmusikk og andre beslektede fag. De var engasjerte i undervisning og opplæring av personalet på BCA og var med på å bygge opp kompetansen på verts-institusjonen.

De norske deltakerne samlet også tradisjonell tanzaniansk musikk som de har skrevet ned, startet to popband og spilte inn CD med tanzaniansk musikk. På samme tid var også deltakerne fra Tanzania viktige døråpnere når det gjaldt å spre tanzaniansk kultur i Norge, gjennom tradisjonell musikk og dans.

Det fremgår av rapporten om prosjektet 2003-2004 at begge partnere ser bærekraft og stort potensial i prosjektet, og derfor ønsker å fortsette med samarbeidet.

Denne konklusjonen dannet grunnlaget for en videreføring av prosjektet. Ny utveksling med deltakere både innen hovedprogrammet og Fredskorpset senior er planlagt å starte fra sommeren 2005.

En viktig grunn til å ville bringe seniorer inn i programmet, er at BCA sitter med mye kompetanse på seniornivå som partnerne ønsker å bringe til Norge.

Mens partnerskapene i hovedprogrammet oftest består av to partnere, består partnerskapene på sør-sør-programlinjen av et større nettverk av partnere fordelt på mange land, gjerne 4-6.

10.1 Innsatsområder

76 % av utvekslingsprosjektene under denne programlinjen pr. 31.12.2004, er innenfor prioriterte områder. Den største sektoren er godt styresett, med hele 43 %. Etter denne kommer 19 % innen næringsutvikling inkludert landbruk, 9 % innen bærekraftig utvikling, og 5 % innen helse og hiv/aids.

10.2 Partnerskap og deltakere i verdensdeler og land

De største landene pr. 31.12.2004 regnet i antall partnere med aktive prosjekter er Uganda (13 partnere), Tanzania

(8), Nigeria (6), Kenya (6), Etiopia (5), India (5), Zambia (5), Sri Lanka (4) og Zimbabwe. Primærpartnerne befinner seg i hele 10 land.

Under programlinjen har flest deltakere i perioden fra 2001 til 2004 vært utvekslet fra Uganda (25), Kenya (23),

Prosjekter aktive pr. 31.12.2004 fordelt på innsatsområde

Innsatsområde	Antall
Godt styresett	43 %
Næringsutvikling inkludert landbruk	19 %
Bærekraftig utvikling	9 %
Helse inkludert hiv/aids	5 %
Utdanning	0 %
Annet	24 %
SUM	100 %

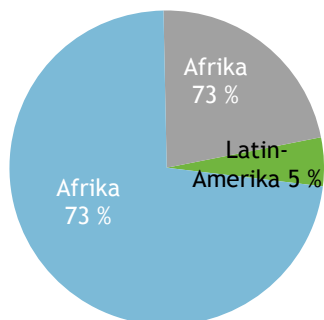
2004-tall, regnet i antall prosjekter

Tanzania (19), Zambia (14)
Etiopia (13), Bangladesh
(10) og Sør-Afrika (9).

10.3 Kjønnfordeling og aldersprofil

Fra 2001 til 2004 har 43 % av deltakerne i sør-sør-programmet vært kvinner. Andelen for 2004 er 42,5 %. Det blir viktig i tiden framover å arbeide for at partnerne skal rekruttere flere kvinner. Av sør-sør-deltakerne som har gjennomgått forberedelseskurs i 2004, er 92 % innenfor aldersrammen 22-35 år. Ingen deltakere er yngre enn 22 år.

Deltakere fordelt på verdensdel, etter opprinnelse

10.4 Deltakernes etterarbeid

Som for hovedprogrammet, er fokuset for etterarbeidet i sør-sør-programlinjen også på tilbakeføring av erfaringer og kompetanse, gjennom å sende hjem informasjon under uteoppholdet og gjennom å arbeide strukturert med tilbakeføring av kompetanse etter hjemkomst.

10.5 Eksempler på programmer

På denne og neste side kan du lese om to av programmene i denne programlinjen.

Casa Comal

ble grunnlagt i 2000 med mål om å promotere kunst og kultur i Latin-Amerika generelt og Guatemala spesielt. Den norske ambassaden i Guatemala har støttet organisasjonen siden 2000, og i juni 2002 signerte Casa Comal en samarbeidsavtale med Fredskorpset om utveksling av personell med den internasjonale film og TV-skolen på Cuba (EICTV).

Utvekslingsprogrammet mellom Casa Comal og EICVT har gitt gode resultater. Til nå har 10 personer vært utvekslet mellom institusjonene. Den norske ambassaden i Guatemala har fått foretatt en evaluering av Casa Comals arbeid. I denne evalueringen omtales også fredskorpsprosjektet.

Som følge av utvekslingen med Cuba, har Casa Comal arrangert 3-ukers filmkurs, hvor de kombinerer teori og praksis. Deltakerne har vært delt i to grupper, en har arbeidet med kortfilm og en med intervjuer. En av kortfilmene er blitt vist på Icaro-festivalen, Casa Comals årlige kultur- og filmfestival, hvor fredskorpsdeltakerne også har hatt viktige arbeidsoppgaver knyttet til gjennomføringen.

Festivalen hadde hele 12 000 besøkende sist år, og ideen om å arrangere kulturfestivaler som denne har nå spredt seg til El Salvador, Belize, Panama, Costa Rica

og Honduras. Casa Comal støtter sine søsterinstitusjoner i å arrangere slike festivaler.

Det mest interessante produktet av utvekslingsprogrammet har vært produksjon av filmen «La casa de enfrente», som er den første filmen produsert i Guatemala på over ti år. Fredskorpsdeltakere fra Cuba bidro sterkt til å lage denne filmen. 50 000 guatemalanere så filmen på kino, og man regner med at et tilsvarende antall mennesker så pirat-kopier av filmen. Filmen skapte mye debatt, og produksjon av film i Guatemala har fått et push framover mot ny filmproduksjon i landet, i tillegg til økt selvtilit blant de som støtter film-produksjon i Guatemala og resten av Latin-Amerika.

Noen av deltakerne fra EICTV har undervist i filmatisk metode og TV ved San Carlos-universitetet i Guatemala by. I tillegg har Casa Comal gitt et tilbud til barn innen gitar, kunst og skulptur. Utvekslingen fra EICTV har gitt Casa Comal økt innsikt i filmhistorie og filmatiske metoder, mens Casa Comal har bidratt med kunnskap innen teknikk, datasystemer og programmer til EICTV.

Utvekslingsprogrammet har lyktes godt, og Casa Comal ønsker nå å inkludere institusjoner i Nicaragua og Honduras sammen med EICTV i videreføringen av sitt fredskorpsprogram.

Kristen Idrettskontakt (KRIK)

KRIK har siden 2001 drevet et utvekslingsprogram med MYSA (Mathare Youth Sports Association) i Kenya, CHRISC (Christian Sports Contact) Uganda og CHRISC Tanzania. Hovedtyngden av deltakere har vært utvekslet mellom organisasjoner i sør, og programmet har derfor vært kategorisert av Fredskorpset som et sør-sør program. De planlagte aktivitetene i utvekslingsprogrammet har vært å dele ferdigheter innen idrett, utveksle metoder innen trening, dommervirksomhet, kunnskap og erfaringer innen ledelse, samt å lære folk om hiv/aids og helse, og å drive lokalsamfunnsutvikling med idrett som verktøy.

Ifølge rapporter fra KRIK, har deltakerne som har vært på utveksling i løpet av de siste 12 månedene gjennomført følgende:

I Mwanza, Tanzania:

Deltakeren fra Uganda har bidratt til at 525 unge mennesker har blitt trent opp til å bli med-trenere, 392 personer har deltatt i seminarer om lokalsamfunnsutvikling, 19 har blitt lært opp som fotballtrenere, og prosjektet har vist at det er mulig for en muslim å arbeide i et kristent miljø.

I Kenya:

MYSA er kjent i Norge for å ha hatt lag i Norway Cup i en årrekke. Organisasjonen har sin basis i slummen

i Nairobi, men satser også på toppidrett for å vise at det er mulig å nå langt også med bakgrunn fra slummen. Den norske fredskorpsdeltakeren har arbeidet som fysioterapeut for Mathare Uniteds seniorlag og for Mathare i Kenyas førstedivisjon i fotball, og har hjulpet spillere fra Mathare med rehabilitering etter ulike idrettsskader. Videre har 200 personer fra fire ulike organisasjoner deltatt i seminarer om idrettsskader og førstehjelp holdt av fredskorpsdeltakeren, og deltakeren samarbeider nå nært med institusjoner i Norge for om mulig å etablere en institusjon for behandling av idrettsskader i Kenya.

I Uganda:

Den kenyanske deltakeren har trent ungdom i fotball og utdannet idrettstrenerer i alle seks CHRISC-distrikter i Uganda i administrasjon, hiv/aids informasjon og organisasjonsutvikling.

Alle tre fredskorpsdeltakerne har vært med i organisasjonskomiteen for East Africa Cup, en fotballturnering som samlet 900 ungdommer i Moshi i Tanzania i juni. Dette er den største fotballturneringen arrangert for ungdom i Øst-Afrika noen sinne, og planlegges til å bli en årlig begivenhet. Fotballturneringen kombineres med undervisning om viktige tema som hiv/aids.

11. Programlinje ung

I Fredskorpset-ung utveksles fredskorpsdeltakere i alderen 18-25 år mellom institusjoner i Norge og i sør. Fokuset her er ikke så mye på kompetanseutveksling, men på å skape forståelse for nord-sør-spørsmål og engasjement for dette feltet.

Pr. 31.12.2004 var 151 deltakere utenlands under denne programlinjen. 246 deltakere har reist ut i løpet av året. 178 deltakere har fullført sitt utenlandsopphold og kommet hjem i løpet av 2004. Ved inngangen av 2005 finnes det signerte samarbeidsavtaler for utsendelse av 67 deltakere som ennå ikke har gjennomført forberedelseskurs og reist ut.

Ved utgangen av 2004 støttet Fredskorpset-ung 17 partnerskap, 4 flere enn i 2004. To av de fire nye programmene ble overført fra Fredskorpsets hovedprogram (AIESEC og Norges Idrettsforbund), mens to var helt nye (Høgskulen i Volda og Agder Folkehøgskole). De fleste programmene har flere partnere i sør, og programmenes størrelse varierer fra 6 til 24 deltakere.

11.1 Innsatsområde

Bare halvparten av prosjektene under denne programlinjen faller inn under de prioriterte områdene for norsk bistand. 25 % av prosjektene støtter opp om godt styresett. Fredskorpset-ung porteføljen er dominert av organisasjoner innen bistand og solidaritet, og kristelig baserte organisasjoner. Til sammen utgjør disse omtrent halvparten av partnerne innen Fredskorpset-ung. En annen gruppering av en viss størrelse finnes innen utdanningssektoren. Por-

tefølje-sammensetningen reflekterer særlig to forhold. Da Fredskorpset-ung ble operativt fra januar 2003 overtok programlinjen 5 større utvekslingsprogrammer fra NO-RAD. I tillegg overtok Fredskorpset-ung en del programmer som var startet opp under hovedprogrammet, og de fleste av disse programmene var også innenfor bistand, solidaritet og kirke/misjon.

Prosjekter aktive pr. 31.12.2004 fordelt på innsatsområde

Innsatsområde	Antall
Godt styresett	25 %
Utdanning	15 %
Helse inkludert hiv/aids	5 %
Næringsutvikling inkludert landbruk	5 %
Bærekraftig utvikling	0 %
Annet	50 %
SUM	100 %

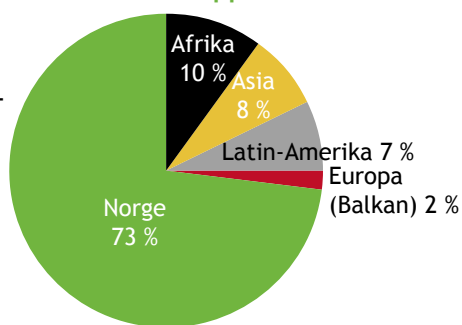
2004-tall, regnet i antall prosjekter

11.2 Partnerskap og deltakere i verdensdel og land

61 sør-partnere i 29 land var i 2004 involvert i Fredskorpset-ung. De fleste av disse befinner seg i Afrika (24) eller Asia (22), mens 13 er i Latin-Amerika. Kenya, Bangladesh og Sri Lanka er landene med flest partnere.

Fredskorpset-ung har til nå hatt en stor overvekt av nord-deltakere, og fordelingen på deltakerne etter opprinnelse vises her.

Deltakere i Fredskorpset-ung 2001-2004 fordelt på verdensdel, etter opprinnelse

Sammenligner man imidlertid dette med hvor deltakerne reiste, får vi et noe annet bilde; de tre landene med flest Fredskorpset-ung deltakere befinner seg alle i Latin-Amerika. Flest deltakere reiste til Brasil (31), fulgt av El Salvador (22) og Guatemala (19) og Kenya (19). Dette betyr at hver partner på dette kontinentet tok i mot langt flere deltakere enn gjennomsnittet for partnere i Afrika og Asia. Det understreker også at Latin-Amerika er et viktigere kontinent for Fredskorpset-ung, enn for de andre programlinjene.

11.3 Partnerskap og deltakere i Norge

Over halvparten av primærpartnere i Fredskorpset-ung i 2004 var i Oslo. Resten er fordelt på 6 fylker, hvorav ingen i de tre nordligste. Siden Fredskorpset-ung har et større fokus på egen læring og etterarbeid enn de andre programlinjene, er det vel så viktig hvor deltakerne kommer fra som hvor partnerne er basert. De fleste Oslo-baserte partnere rekrutterte et betydelig antall deltakere fra andre deler av landet. Samtidig er det viktig å ha en geografisk spredning i Norge på partnernivå, og nye partnerskap i fylker som i dag ikke har program vil bli prioritert.

Når det gjelder yrkesmessig bakgrunn, var de fleste nord-deltakere i en studiesituasjon, eller mellom to studier. For sør-deltakerne var imidlertid en langt større andel av deltakerne ansatte i sine utsenderorganisasjoner, som de også fortsatte å arbeide for etter at de kom hjem.

11.4 Kjønnfordeling og aldersprofil

Totalt sett var et klart flertall av deltakerne på Fredskorpset-ung også i 2004 kvinner. Ser vi imidlertid på kjønnfordelingen på nord- og sør-deltakerne hver for seg, ser vi at det var en helt jevn fordeling når det gjaldt kvinner og menn fra sør. Det er med andre ord partnerne i nord som ofte sliter med å rekruttere gutter.

90 % av deltakerne på Fredskorpset-ung i 2004 var mellom 18 og 25 år. Dette er en lavere andel enn i 2003, men innenfor det Fredskorpset har satt som et akseptabelt avvik fra øvre aldersgrense.

11.5 Deltakernes etterarbeid

Fredskorpset-ung har som en av sine sentrale målsettinger å øke enkeltindividers engasjement og innsikt i nord-sør spørsmål. Etterarbeidet blir derfor sterkt vektlagt på denne programlinjen, og partnere og deltakere forplikter seg til å gjennomføre 2 måneders etterarbeid, mot 1 måned på de andre programlinjene. Mye av fokuset for dette etterarbeidet er formidling av erfaringer, engasjement og informasjon knyttet til nord-sør-spørsmål.

11.6 Eksempler på programmer

De resultatene partnerne rapporterer om befinner seg hovedsakelig på to nivå, som for så vidt har en tilknytning til hverandre:

a) Organisasjonsmessig styrking

- Et sterkere internasjonalt fokus.
- Nye ideer til bedre måter å gjøre ting/aktiviteter på.
- Styrket samarbeid mellom partnere i sør og nord.

b) Utvikling av menneskelige ressurser.

- Økt kulturforståelse.
- Mer internasjonal kompetanse.
- Engasjement for nord-sør-spørsmål.

Mange av disse og andre resultater som oppnås kan illustreres ved disse eksemplene:

AIESECs «Make a Difference (MAD)»

AIESEC er en internasjonal organisasjon for studenter som tar fag innen økonomi og administrasjon. MAD-programmet utveksler med nasjonale AIESEC-organisasjoner i Afrika og Asia. Målsettingene for disse utvekslingene er:

- Lederutvikling, med vekt på internasjonal erfaring og kulturlæring.
- Fremme foretningsforbindelser mellom Norge og land i sør.

Omfattende dokumentasjon viser at AIESEC i stor grad når begge disse målsettingene. Både deltakerne selv og prosjekt-koordinatorene understreker at førstnevnte har hatt en personlig vekst, og utviklet seg i henhold til

Kirkens Nødhjelps «Communication for Change (CfC)»

CfC-programmet startet i 1996, og utveksler unge mennesker mellom Kirkens Nødhjelp og organisasjonens partnere i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Målet for programmet er:

- Å øke kunnskapen rundt nord-sør-spørsmål blant unge mennesker i de landene som utveksler.
- Å motivere unge mennesker til å engasjere seg i internasjonalt solidaritetsarbeid.
- Å styrke partnerskapet mellom KN og organisasjonens partnere i sør.

I følge en ekstern evaluering bestilt av Kirkens Nød-

12. Programlinje senior

Fredskorpset mottok de endelige retningslinjene for Fredskorpset senior fra Utenriksdepartementet i februar 2004.

Fredskorpset senior er for deltakere fra ca 55-70 år, og er organisert på samme måte som resten av Fredskorpsets programmer, med utveksling av personell mellom institusjoner. I første omgang skjer utvekslingene bare nord-sør og sør-nord, ikke sør-sør. Det er noe større fleksibilitet for alder for senior-deltakere fra sør. En senior-fredskorpser er først og fremst tenkt å ha en rolle som mentor og bakspiller, og oppholdet ute kan deles i flere kortere perioder. Det er mulig å kombinere Fredskorpset senior med hovedprogrammet.

AIESEC's mål om at deltakerne skal bli endringsagenter. Kjennetegnene for en endringsagent er at vedkommende viser sosial ansvarlighet, er verdidrevet, har et åpent sinn, er lærevillig, har entreprenørånd, er proaktiv, endringsvillig og kultursensitiv. Deltakerne viser også at de har opparbeidet seg en trygghet ved å bo og arbeide i en fremmed kultur.

Når det gjelder det andre målet om å fremme forretningsforbindelser mellom Norge og land i sør, viser det seg at en god del nye forbindelser har blitt skapt. På topp her ligger de som har vært i, eller kommer fra Kenya. Alle disse har klart å etablere nye bedrifter og starte forretningsmessig samarbeid mellom Kenya og Norge, på bakgrunn av fredskorpsutvekslingen.

hjelpe, har programmet i stor grad nådd disse målene. Videre blir det understreket at de norske deltakerne i stor grad har klart å videreformidle sine erfaringer fra og kunnskap om sør til norsk ungdom på en fengende og kreativ måte. I tillegg legger deltakerne alltid stor vekt på å presentere ulike handlingsalternativer, slik at ungdommene også får mulighetene til å handle og gjøre noe i praksis, og ikke bare motta informasjon. På partnernivå har utvekslingene ført til nye arenaer for kommunikasjon mellom nord og sør, og i tillegg ført til at nye bånd har blitt skapt mellom partnerne, noe som også har vært viktig for å skape større bredde i partnerskapene.

De første forundersøkelsene på Fredskorpset senior ble tildelt i april. Gjennom året har et mindre antall partnere gjennomført forundersøkelser. Sektorene næringsliv, helse og utdanning har vært gitt særlig prioritet.

De første samarbeidsavtalene for Fredskorpset senior-prosjekter ble signert i siste kvartal 2004, og totalt har nå 7 institusjoner inngått avtale med Fredskorpset om senior-utveksling. Den første deltakeren var gjennom forbedelser høsten 2004, og er klar til å reise ut første kvartal 2005. Flere andre deltakere er også i startgropa.

I begynnelsen hadde man en antakelse om at det kanskje ville være vanskelig å hente seniorer fra sør til Norge.

Det har imidlertid vist seg at det er stor etterspørsel etter seniorer også fra sør. Et flertall av institusjoner som har inngått avtale om utveksling innen Fredskorpset senior har tidligere hatt utveksling innenfor hovedprogrammet, og flere kombinerer utveksling over flere programlinjer.

13. Utvikling av nye programlinjer

Fredskorpset har fortsatt fokus på utvikling av nye program. I 2004 har det vært arbeidet med følgende:

Fredskorpset siviltjeneste

Etter anmodning fra Utenriksdepartementet og Justisdepartementet utviklet Fredskorpset en skisse til Fredskorpset-siviltjeneste – et program som vil gjøre det mulig for unge menn å avtjene sin siviltjeneste i et utviklingsland. Saken ligger fortsatt til vurdering i Utenriksdepartementet.

Et spesielt hiv/aids-program

Et slikt program har vært utviklet parallelt med UD's arbeid med internasjonal harmonisering av strategier/handlingsplaner for bekjempelse av hiv/aids, da særlig i Afrika sør for Sahara. Fredskorpset håper at et slikt spesielt Fredskorpset program kommer i gang før sommeren 2005.

Fredskorpset program for Corporate Social Responsibility

Fredskorpsprogram i regi av bedrifter er en relativt stor sektor, som har gjort det naturlig å se om det er mulig å utvikle et spesielt program innen bedriftenes samfunnsansvar. Det er ikke satt noen tidsplan for utviklingen av et slikt program. Siste fase i utviklingen må inkludere 6-8 større bedrifter som må fastslå sin interesse for et slikt program før det kan vurderes igangsatt.

Tsunamikatastrofen og økt folkelig engasjement i Norge

Fredskorpset har en dobbel målsetting; å skape utvikling i sør og endre holdninger/øke kunnskaper i nord omkring utviklingsspørsmål/globalt spørsmål. Det er igangsatt et arbeid med å se spesielt på mulighetene til å bygge relasjoner mellom rammede lokalsamfunn på Sri Lanka og lokalsamfunn/kommuner i Norge som kan gi rom for et folkelig engasjement.

Del IV

Organisering og styring av virksomheten

14. Styrende og rådgivende organer

14.1 Styret

Styret, som oppnevnes av Utenriksdepartementet for 2 år av gangen, består av 7 faste representanter med personlige vararepresentanter:

Faste	Periode
Ragnar Kleiven (styreleder)	14.3.03-14.3.05
Per Kr. Lunden	14.3.03-14.3.05
Marianne Damhaug	14.3.03-14.3.05
Wenche Fladen	14.3.03-14.3.05
Nina Emaus	27.2.04-27.2.06
Svein Fjellheim	27.2.04-27.2.06
Arne Sandnes	27.2.04-27.2.06

Vara

Einar Graff Hugo	14.3.03-14.3.05
Øivind Engh	14.3.03-14.3.05
Nina Birkeland	14.3.03-14.3.05
Anne Veiteberg	14.3.03-14.3.05
Laila Dalhaug	27.2.04-27.2.06
Vigdis Ravnøy	27.2.04-27.2.06
Hanne Marstrand	27.2.04-27.2.06

I tillegg har fagforeningen hatt observatørstatus i styret gjennom sin leder Tutu (Torhild) Jacobsen, med Kristine Alsvik som vara.

Styret har med de sist oppnevnte blitt enda mer representativt for geografisk spredning og yrkesmessig tilknytning.

Styret har hatt 9 styremøter i 2004, hvorav 2 var telefonmøter. Det har behandlet 80 styresaker og fått seg forelagt

90 orienteringssaker. Dette betyr at styret følger virksomheten meget tett.

På det årlige styreseminaret i juni 2004, så styret på sin rolle og besluttet å ha et mer overordnet fokus med klar delegering av avgjørelsesmyndighet til virksomhetens direktør. Styret vil imidlertid, i form av orienteringssaker, bli holdt godt orientert om sentrale saker i den daglige driften og initiativ som taes for utvikling av nye ideer.

Styret har et årlig møte med utviklingsministeren og styreleder er som hovedregel med i alle sentrale møter med Utenriksdepartementet.

I desember 2004 ble Fredskorpsets vedtekter endret slik at de ansatte har en fast representant i styret.

14.2 Representantskapet/Rådsmøtet

Fredskorpsets representantskap fant sted i Oslo 27. og 28. august. Det var andre gang i Fredskorpset historie at dette ble gjennomført med bred deltakelse fra partnere i sør. Det deltok i alt 227 partnerrepresentanter, hvorav 103 var norske og 124 fra partnere i sør. Selve møtet kalles *Rådsmøtet*, ble avholdt på Radisson SAS Scandinavia hotell. Statssekretær i Utenriksdepartementet, Olav Kjørven, holdt hovedtalen til de 300 tilstedeværende. Det ble gjennomført workshops med den hensikt å gi råd til Fredskorpset styre og sekretariat. Det ble også avholdt en foredragsserie med Martha Mugambi, Kenya, Liliana Ortega, Venezuela, Johan Galtung og Thomas Hylland Eriksen. Også tidligere president Kenneth Kaunda og erkebiskop Desmond Tutu talte. Denne muligheten for partnerne å møtes slik annet hvert år har utvilsomt stor nytteverdi både for dem og for Fredskorpsets styre og sekretariat. De rådene man mottok har blitt bearbeidet av styret, og er

sendt til alle partnere. Styret har videre vedtatt en plan for den fremtidige oppfølging.

14.3 MBA-utvalget

Fredskorpset har et medbestemmelsesutvalg hvor fagforeningen og ledelsen har to representanter hver. Utvalget møttes åtte ganger i 2004, og behandlet de saker partene ønsket å ta opp. Det føres protokoll fra møtene.

MBA-møtene er det sentrale organet for utveksling av informasjon, orienteringer og samarbeid mellom fagforeningen og Fredskorpsets ledelse. I tillegg holdes uformelle informasjonsutvekslingsmøter mellom partene.

15. Utførende organer

15.1 Direktøren

Etter vedtektsendringene i desember 2004 vedtok styret å endre ledelsens titler fra generalsekretær og assisterende generalsekretær til henholdsvis direktør og assisterende direktør.

Direktøren står for den daglige ledelse av Fredskorpsets virksomhet, og den formelle kontakt mellom Fredskorpsets styrende organ og Fredskorpsets sekretariat går gjennom direktøren. Han er også Fredskorpsets talsperson utad.

I tillegg til å lede den daglige drift, med det overordnede ansvaret for gjennomføringen av arbeidsplaner, god økonomiforvaltning og gode samarbeidsforhold mellom alle ledd i organisasjoner, står direktøren i stor grad for utvikling av nye ideer og programskisser. Direktøren er også aktivt med i nettverksbygging i Norge og i sør.

15.2 Programarbeidet

Personal og organisering

Ved starten av 2004 var programarbeidet organisert med en fagansvarlig for programlinje nord-sør og en fagansvarlig for Fredskorpset-ung. Under fagansvarlig nord-sør var det fram til mai en programkonsulent, fra mai to. I tillegg har det i deler av perioden fra mars og ut året vært leid inn en programkonsulent til. Programlinjen sør-sør forvaltes fra Fredskorpsets kontorer i Kampala og Bangkok. Fra mars ble ansvaret for Fredskorpset senior lagt under fagansvarlig for nord-sør, noe som er rasjonelt blant annet fordi en blanding av programlinjer er vanlig. Mot slutten av 2004 ble en organisasjonsendring gjennomført, med det formål å fra 1.1. 2005 å ha en programsjef, en fagansvarlig for Fredskorpset-ung, tre programkonsulenter og en programsekretær.

Oppgaver

Programavdelingens arbeid består i å behandle søknader om tilskudd til forundersøkelser og samarbeidsavtaler, herunder å drive veiledning av partnerne. Arbeidet består videre i å følge opp prosjektene.

I 2004 har programavdelingens arbeid blant annet vært fokusert rundt å bedre opplegg og rutiner for oppfølging av prosjekter, og å styrke partnerne i deres arbeid med

fredskorpsutvekslinger. Eksempler på dette er at saksbehandler i Fredskorpset nå avholder et formelt møte med primærpartner i Norge i forbindelse med signatur av samarbeidsavtale og oppstart av prosjekt, hvor kontrakter og planer gjennomgås. Et annet eksempel er at det er innført et formelt partneroppfølgingsmøte ca. midtveis i utvekslingen for å gå gjennom erfaringer og eventuelt justere kursen, om nødvendig. Fra 2004 holder også Fredskorpset egne kurs for partnerinstitusjonene, og her er programavdelingen viktig bidragsyter. En fordeling av porteføljen, med en fast saksbehandler pr. partnerskap er også foretatt, noe som vil gi kontinuitet og bedre oppfølging.

15.3 Kurs, konferanse, nettverk

Kursavdelingen besto i 2004 av fire kursledere, en kurssekretær og en fagansvarlig. Tre av kurslederne har kontor i regionene, i henholdsvis Kristiansand, Bergen og Tromsø. Avdelingen hadde det overordnede ansvar for utvikling og gjennomføring av forberedelseskurs for deltakere og partnere, hjemkomst- og fagseminarer. Kursavdelingen var også representert på flere av kurs- og nettverksaktivitetene i sør. I tillegg fikk avdelingen i 2004 gradvis mer ansvar for eksterne nettverksarrangementer som Der mennesker møtes og Internasjonal kommunepris-arrangementer.

15.4 Kommunikasjon

Generelt

Ny kommunikasjonssjef ble ansatt i juli 2004. Året har vært begivenhetsrikt med få negative medieoppslag, og god oppmerksomhet rundt aktivitetene. Avdelingen vil satse på mer systematisk proaktivitet overfor media i 2005.

Intern kommunikasjon

Kommunikasjonen med partnere og deltakere er blitt lettere ved at nettsidene er endret. Konseptet Nyhetsbrevet er blitt bedre ved hyppigere utgivelser og lettere tilgjengelighet for partnere i sør ved rett format og på engelsk. Deltakernes egne nettsider er blitt enklere å bruke. Intern kommunikasjon vil bli ennå mer prioritert i 2005.

Internett

Den største endringen i 2004 var å endre den tekniske plattformen som har gitt mer fleksibilitet for publisering og bedre brukervennlighet for alle. Antall sider med informasjon er betraktelig økt siden 2003. En evaluering

fra partnerne viser at tilgjengelighet for veiledningsdokumenter på nett er bra.

Profilering

Avdelingen har vært aktivt med å profilere Fredskorpsets arrangementer i Norge med vekt på Der mennesker møtes. I 2004 har avdelingen laget ferdig et større utstillingsverktøy, samt en profileringsfilm. Arbeidet med ny logo og design ble startet og blir ferdigstilt februar 2005. Avdelingen har utarbeidet brosjyrer og informasjonsmaterieell.

PR og media

Fredskorpset har vært jevnlig i lokalmedia gjennom året. Rådsmøtet og følgende reiser i Norge med kjente gjester som Desmond Tutu og Kenneth Kaunda ga meget god profil i mediene og satte lys på nord-sør-problematikken. Alle store riksmidler og større regionmedier i spesielt Kristiansand og Tromsø dekket dette. I anledning deltaker nr 1000 var direktøren også på TV2 frokost-TV. Alle Der mennesker møtes (se eget punkt) har fått god lokal medieomtale, spesielt kan nevnes Tromsø der arrangementet genererte fire helsider i avisa Nordlys. I forbindelse med mediekonferansen i Nairobi i mars deltok to journalister på stipend, dette ga gode oppslag. Alle disse aktivitetene har gitt Fredskorpset bedre profil og bedre nettverk i media. Avdelingen har inngått avtaler med Waymaker og NTB, som gir bedret verktøy for oversikt over alle norske medier og utsendelser av meldinger.

15.5 Administrasjon, personal og økonomi

Administrasjon og personale

I løpet av høsten 2004 ble en større organisasjonsendringsprosess gjennomført. Denne prosessen medførte omfattende konsultasjoner med de ansatte, og med fagforeningen spesielt. Styret behandlet saken ved to anledninger. Sekretariatet er økt fra 21 til 23 stillingshjemler. I forbindelse med omorganiseringen ble en større rekrutteringsprosess gjennomført mot slutten av året. Det er dannet en ledergruppe bestående av direktør, assisterende direktør, samt fire avdelingsledere (administrasjon, program, kommunikasjon og kurs, konferanse og nettverk.) Denne strukturen trer i kraft fra 1.1.2005.

I løpet av 2004 har to medarbeidere fått innvilget permisjon uten lønn.

Det har blitt organisert fagdager for de ansatte to ganger i løpet av året. Disse har gått over to dager på et sted i nærheten av Oslo. Fokus har bl.a. vært arbeidsplanen, budsjett, profilering og strategi for Fredskorpset. Ved begge anledninger har eksterne foredragsholdere bidratt på den personalmessige siden (Arne Berggren og Frode Kyvåg). Fagdagene fungerer i tillegg til det faglige utbyttet som en personalmessig vitamininnsprøytning for de ansatte i Fredskorpset.

Det har også i løpet av året blitt arrangert faglunsjer for de ansatte i sekretariatet. Eksterne foredragsholdere som generalsekretær i Amnesty International, Petter Eide, generalsekretær i PLAN Norge, Sandro Parmeggiani, assisterende direktør ved PRIO, Hilde Henriksen Waage, stortingsrepresentant Håkon Blankenborg, seniorrådgiver i Norad, Sigrun Møgedal og avdelingsdirektør i Norad, Bjørg Leite har alle bidratt med foredrag om sine arbeidsområder. Hensikten er å gi de ansatte faglig oppdatering på relevante samfunnsproblemer.

Fredskorpsets leiekontrakt med fremleier Ementor utløper i mai 2005. Arbeidet for å videreføre leiekontrakten med gårdeier Olav Thon AS ble startet i siste halvdel av 2004. En intensjonsavtale om videreføring av leieforholdet og å utvide kontorarealet ble inngått i november.

Fredskorpset hadde i 2004 et sykefravær tilsvarende 4,8 %. Inkludert i dette tallet er en langtidssykmelding.

15.6 Økonomi

Årsregnskap 2003 ble utarbeidet i tråd med retningslinjer gitt av Riksrevisjonen, og fremlagt for og vedtatt av styret. Regnskapet ble revidert og godkjent av Riksrevisjonen uten merknader.

Det ble utarbeidet forbruks- og framdriftsrapport pr. 31.03.2004 og pr. 31.08.2004, med vekt på status for framdrift i forhold til oppsatte planer og estimat for utviklingen for resten av året, samt en oversikt over forbruk pr. dato.

Budsjett 2004 ble vedtatt av styret og oversendt til Utenriksdepartementet.

På grunn av intern omorganisering i Skatteetaten har *Senter for statlig økonomistyring* avdeling Drammen overtatt regnskapsansvaret for Fredskorpset.

16. Spesielle tema

16.1 Likestilling innen virksomheten

Fredskorpset formulerte ikke egne mål for likestillingsarbeidet i 2004, men har likevel hatt dette perspektivet i mente ved rekruttering og andre tiltak der det er relevant og aktuelt. Totalt sett må det kunne hevdes at Fredskorpsets sekretariat kommer godt ut i alle likestillingsrelaterte forhold. Det er riktignok skjev kjønnsfordeling i antall ansatte (av 27 ansatte pr 1.1.05 er 18 kvinner og 9 menn), men det kan ikke sies å være kjønnsmessige skjevheter i forhold til sykefravær og arbeidstid, eller støtte til videreutdanning og andre kompetansehevende tiltak. Etter en omstrukturering i løpet av høsten 2004, er det fortsatt to menn i øverste ledelse, men den nye avdelingsledergruppen består av to menn og to kvinner. På konsulentnivå er det 12 kvinner og 5 menn, mens det er to kvinner på sekretærnivå. Lønnsnivået er også jevnt fordelt. Med en så liten stab, finner vi det lite hensiktsmessig å utarbeide detaljert statistikk for lønnsnivået. Det er foreløpig ingen pensjonsuttak i Fredskorpset.

16.2 Internt kvalitetsarbeid

Fredskorpset har styrket det interne kvalitets- og evalueringsarbeidet. Fagansvarlig for kvalitet har benyttet eksterne kurs og rådgivningstjenester. Det er satt i gang et arbeid for å innføre nye metoder og tilnæringsmåter for systematisk kvalitetsheving i Fredskorpset. Som et ledd i dette er våre kjerneprosesser kartlagt og beskrevet, prosessdokumenter er systematisert og det samme er gjort med alle interne styringsdokumenter. Dette er publisert i et internt styringssystem.

Et godt kvalitetssystem i Fredskorpset forutsetter gode tilbakemeldingsmekanismer fra våre samarbeidspartnere. I 2004 har dette arbeidet blitt styrket og består nå av følgende tiltak:

a) Spørreundersøkelse overfor partnere (des. 2004). Partnerne ble spurt om deres vurdering av Fredskorpsets veiledningstjenester, saksbehandling, møte- og kursstilbud. 118 partnere fra nord og sør besvarte undersøkelsen. Resultatene bearbejdes og analyseres januar 2005.

b) I spørreundersøkelsen overfor deltakere (des. 2004) ble 900 deltakere spurt (via Questback) om deres vurdering av Fredskorpsets forberedelseskurs og utenlandsopphol-

det. 30 % av deltakerne svarte og resultatene bearbejdes og analyseres januar 2005.

c) Samtlige kurs blir evaluert av deltakerne ved slutten av kurset. Evalueringen gir umiddelbar tilbakemelding til kursledere, fagansvarlig, bidragsytere og til kursstedet.

Oversikt og kontroll over porteføljen

Fredskorpset har fått god oversikt over prosjektporteføljen gjennom en tilpasset løsning av SuperOffice®. Databaseløsningen gir oversikt over alle partnere og deltakere, kontaktinformasjon, oppholdssted, korrespondanse med mer. I tillegg er databasen et viktig verktøy i rapporteringen av antall deltakere, prosjekter og partnere.

16.3 IT

En omfattende gjennomgang av Fredskorpsets IT-struktur ble avsluttet i 2004. Resultatet er en hensiktsmessig strømlinjeforming av driften og av forhold til leverandører. Blant annet ble det introdusert en hyllebasert web-løsning for www.fredskorpset.no.

Alle Fredskorpsets medarbeidere har de nødvendige maskin- og programvareproduktene for å kunne gjennomføre sitt arbeid tilfredsstillende. I økende grad har flere ansatte tatt i bruk de muligheter som ligger i elektronisk handel, blant annet hva gjelder bestilling av flybilletter.

16.4 Grønn stat

Det er planlagt en større gjennomgang av Fredskorpsets drift med hensyn på miljøledelse, jf. Regjeringens miljømål og Grønn stat. Det vil bli fokusert spesielt på dette området i 2005 slik at Fredskorpset innen 2006 skal ha innført miljøledelse som en integrert del av organisasjonens styringssystemer.

Pr dags dato kan det fremheves at Fredskorpset benytter seg av miljøsortering av papir, retur av data- og kopirekvisita til leverandør o.a. Tog benyttes ofte som alternativ til fly der det er praktisk gjennomførbart, og sykkelbud prioriteres foran andre bud-firmaer.

16.5 Tsunamien - kriseberedskap

Ingen av Fredskorpsets deltakere er savnet eller har kommet fysisk til skade som følge av flodbølgekatastrofen i Asia, men flere partnerorganisasjoner på Sri Lanka er direkte berørt.

Fredskorpsets kriseberedskap fungerte tilfredsstillende i prosessen med å kartlegge mulig omfang.

Noen partnere ba allerede få dager etter katastrofen om justeringer på sine programmer som respons på katastrofen. Dette inkluderer endring i deltakernes arbeidsoppgaver og å la deltakere fra Sri Lanka reise hjem en periode for å støtte arbeidet til sine avsenderorganisasjoner. Disse organisasjonene har nøkkelroller i krise- og det tidlige gjenoppbyggingsarbeidet. Fredskorpset har akseptert disse justeringene. Det arbeides videre med mulige nye programkonsepter som respons på katastrofen.

Vedlegg 1

Årsregnskap 2004

Balanse

Konto	Kontotekst		
1520	Reise- og lønnsforskudd		106 000
1720	Forskudd regionkontor Afrika		474 000
1721	Forskudd regionkontor Asia		911 000
1795	Telefontrekk		4 000
1928	Norges Bank		4 380 000
1	Sum eiendeler		5 875 000
2050	Egenkapital inngående dette år	- 44 036 000	
	Årets resultat	- 8 286 000	- 52 323 000
2400	Leverandørgjeld innland		206 000
2402	Leverandørgjeld forprosjekt		992 000
2403	Leverandørgjeld samarbeidsavtaler		49 595 000
	Leverandørgjeld for utbetaling i 2006		5 549 000
2600	Forskuddstrekk		571 000
2630	Pensjonstrekk (2%)		34 000
2770	Skyldig arbeidsgiveravgift		207 000
2771	Arbeidsgiveravgift av avsatte feriepenger		127 000
2930	Skyldige feriepenger i år		918 000
2	Sum gjeld og egenkapital		5 875 000

Resultat

Konto	Kontotekst	
3400	Bevilgning fra UD	138 227 000
3	Salgs og driftsinntekter	138 227 000
461	Forundersøkelser	3 049 000
4610	Forundersøkelser hovedprogram	1 259 000
4611	Forundersøkelser ung	32 000
4612	Forundersøkelser senior	494 000
4613	Forundersøkelser sør-sør (Afrika)	295 000
4614	Forundersøkelser sør-sør (Asia)	190 000
4619	Forundersøkelse NDS	779 000
462	Samarbeidsavtaler	111 149 000
4620	Samarbeidsavtaler Nord-Sør	62 820 000
4621	Samarbeidsavtaler ung	20 344 000
4622	Samarbeidsavtaler senior	3 282 000
4623	Samarbeidsavtaler sør-sør (Afrika)	16 714 000
4624	Samarbeidsavtale sør-sør (Asia)	5 375 000
4625	Samarbeidsavtaler sør-sør (Latin-Amerika)	1 142 000
4629	Samarbeidsavtaler NDS	1 472 000
463	Ekstern programstøtte/regionkontorer	2 435 000
464	Kvalitet	1 233 000
465	Forberedelseskurs	4 963 000
466	Hjemkomst-, partner- og nettverkssamlinger	1 090 000
467	Eksternt nettverk	2 604 000
4	Varekostnader	126 523 000
5	Lønnskostnader	10 952 000
6	Drift og administrasjon	6 387 000
7	Andre driftskostnader	2 773 000
8	Finansinntekter og -kostnader	- 122 000
	Sum kostnader	146 513 000
8800	Årsresultat	- 8 286 000

Kommentarer til regnskap

Bevilgningen over statsbudsjettet for 2004 til Fredskorpset er på kr. 135 millioner. For Norsk senter for demokratistøtte er det overført kr 1,1 millioner for senterets drift. I tillegg er det overført kr 2,2 millioner øremerket prosjekter i regi av Norsk senter for demokratistøtte. Totale inntekter fra UD er på kr 138,2 millioner

Fredskorpset gis ut fra sin virksomhet anledning til å kunne forplikte midler for påfølgende år i forbindelse med inngåelse av samarbeidsavtaler med partnere. Dette betyr at kun deler av avtalebeløpet utbetales det året avtalen inngås. Resten av de tildelte midler utbetales påfølgende år i henhold til avtalt overføringsplan. Den totalt forpliktete kostnaden for flerårige avtaler skal regnskapsføres i sin helhet ved avtalens inngåelse, mens ikke-utbetalt restbeløp skal synliggjøres i balansen som gjeld til samarbeidspartnere, og vil utgjøre et fremtidig kontantbehov.

Resultat

Regnskapet viser et underskudd på kr 8,3 millioner. Fredskorpset har altså hatt høyere kostnader enn inntekter i 2004. Underskuddet er forpliktelser vi har påtatt oss og bokført i 2004, men utbetalingen skjer først i senere år, slik at likviditeten fortsatt er positiv. Videre har vi innfridd en del av våre tidligere forpliktelser til samarbeidspartnere, samtidig som vi har inngått nye. Vi økte vår gjeld til våre samarbeidspartnere, og har høyere forpliktelser ved inngangen til 2005 enn ved inngangen til 2004.

Gjeld

Gjeld til forprosjekter var pr 31.12.2004 1,0 millioner kroner og gjeld til samarbeidsavtaler på 55,1 millioner, hvorav 5,5 millioner først vil komme til utbetaling i 2006.

Fordringer

Fordringer på regionkontorer i Afrika og Asia skyldes i hovedsak at regnskap fra regionkontorene er pr 31.10.2004, og at disse kontorene er tilført arbeidskapital for november og desember 2004, samt januar 2005. Dette føres i balansen som en fordring.

Egenkapital

Negativ egenkapital pr. 31.12.2004 utgjør 52,3 millioner. Beløpet omfatter negativ egenkapital pr. 01.01.04 på kr

44,0 millioner justert for årets resultat. Dette er forpliktelser knyttet til inngåtte samarbeidsavtaler.

Likviditet

Likviditetsbeholdningen pr. 31.12.2004 er på kr. 4,4 millioner. Dette inkluderer 6. termin forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift for 2004 som skal betales i 2005, opp-tjente feriepengene i 2004 som skal utbetales i 2005, samt programtilskudd som lå til utbetaling tidlig i januar 2005.

Programkostnader

Det ble regnskapsført beløp på til sammen 126,5 mill for alle programkostnader for 2004.

Størstedelen av kostnadene på programområdet er direkte knyttet til programlinjene. Det ble inngått avtaler om forundersøkelser og samarbeidsavtaler for til sammen 114,2 millioner i 2004. Forundersøkelser og samarbeidsavtaler står for den største delen av kostnadene, mens andre programrelaterte aktiviteter ligger på et forventet nivå. Programlinje Senior er kommet godt i gang med forundersøkelser, men igangsettelse av samarbeidsavtaler ligger noe etter planen.

Lønn, administrasjon, drift, reiser, styret m.m.

Alle kostnader relatert til lønn og personal er på i underkant av 11 millioner kroner. Kostnadene til administrasjon og drift for 2004 er på kr 6,4 millioner. Dette inkluderer kommunikasjonsavdelingens virksomhet på kr 1,1 millioner.

Andre driftskostnader inkludert reisekostnadene for året ligger på kr 2,8 millioner. De største enkeltutgiftene her gjelder betaling av reise for Desmond Tutu og Kenneth Kaunda, begge med reisefølge, i forbindelse med råds-møtet.

Totalt viser rapporten utgifter og forpliktelser tilsvarende kr. 146,5 millioner pådratt i perioden.

Det fremlagte årsregnskapet for 2004 er foreløpig gjennomgått av Riksrevisjonen, som mener oppstillingen er korrekt, og regnskapet ble vedtatt av styret 11.2.2005.

Vedlegg 2

Nøkkelfakta 31.12.2004

Fredskorpsets nøkkelfakta pr. 31.12..2004

Oppdatert 1.februar 2005

	Kumulativ pr 31.12.04	Resultat 2004
Partnere/nettverk		
Antall primærpartnere basert på alle undertegnede samarbeidsavtaler	130	40
Partnere fordeler seg på programlinjene slik (hvorav enkelte deltar på flere programlinjer):		
Hovedprogram (primærpartner i Nord)	101	30
Ung program (primærpartner i Nord)	17	4
Sør-Sør (primærpartner i Sør)	22	16
Senior	7	7
Frafall av primærpartnere basert på at program avsluttes/samarbeidsavtaler ikke fornyes	26	12
Partnere fordeler seg slik på programlinjene:		
Hovedprogram	26	12
Ung	0	0
Sør-Sør	0	0
Senior	0	0
Antall aktive primærpartnere	104	28
Partnere fordeler seg på programlinjene slik (hvorav enkelte deltar på flere programlinjer):		
Hovedprogram	75	18
Ung	17	4
Sør-Sør	22	16
Senior	7	7
Antall primærpartnere involvert i pågående forundersøkelser	37	-3
Antall sør/sekundærpartnere som inngår og har inngått i samarbeidsavtalene (via partneravtaler)[ii]	291	78
Antall aktive partnere i nord og i sør involvert i planleggingen eller gjennomføringen av Fredskorpset-program.	442	113
Land		
Antall land med partnere med aktive samarbeidsavtaler	60	-5
Utreisekurs		
Antall avviklede utreisekurs for deltakere	44	17

Fredskorpsets nøkkelfakta pr. 31.12..2004

Oppdatert 1.februar 2005

	Kumulativ pr 31.12.04	Resultat 2004
Kursene fordeler seg slik på programlinjer:		
I Norge (Hovedprogram)	20	6
I Norge (Ung)	14	7
I sør (Sør-sør)	10	4

Deltakere

Antall deltakere som inngår i undertegnede samarbeidsavtaler [i]

Hovedprogram:

Norddeltakere til sør	333	89
Sørdeltakere til Norge	310	83
Sørdeltakere til sør	74	24

Ung:

Norddeltakere til sør	299	123
Sørdeltakere til Norge	148	58
Sørdeltakere til sør	3	0

Sør-sør:

Sørdeltakere til sør [2]	201	104
Norddeltakere til sør	1	1
Sørdeltakere til Norge	10	2

Senior

Norddeltakere til sør	5	5
Sørdeltakere til Norge	6	6
Sørdeltakere til sør	0	0

SUM	1390	495
------------	-------------	------------

Antall deltakere som har fullført Fredskorpsets forberedelseskurs (for deretter å reise ut).

Hovedprogram

Norddeltakere til sør	305	77
Sørdeltakere til Norge	260	68
Sørdeltakere til sør	67	25

Ung

Norddeltakere til sør (inkl.48 deltakere overført fra NORAD programmer)	269	127
Sørdeltakere til Norge (inkl.13 deltakere overført fra NORAD programmer)	99	48
Sørdeltakere til sør	2	2

Sør-Sør:

Sørdeltakere til sør	188	102
Norddeltakere til sør	1	1
Sørdeltakere til Norge	10	3

Senior

Norddeltakere til sør	1	1
Sørdeltakere til Norge	0	0
Sørdeltakere til sør	0	0

SUM	1202	454
------------	-------------	------------

Antall deltakere som har fullført utenlandsoppholdet og kommet hjem

Hovedprogram:

Norddeltakere til sør	220	76
Sørdeltakere til Norge	210	68

Fredskorpsets nøkkelfakta pr. 31.12..2004

Oppdatert 1.februar 2005

	Kumulativ pr 31.12.04	Resultat 2004
Sørdeltakere til sør	43	10
Ung:		
Norddeltakere til sør	195	118
Sørdeltakere til Norge	76	58
Sørdeltakere til sør		0
Sør-sør:		
Sørdeltakere til sør	86	47
Norddeltakere til sør	0	0
Sørdeltakere til Norge	9	2
Senior		
Norddeltakere til sør	0	0
Sørdeltakere til Norge	0	0
Sørdeltakere til sør	0	0
SUM	839	379

Antall deltakere utenlands pr. dato

Hovedprogram:

Norddeltakere i sør	85
Sørdeltakere i Norge	50
Sørdeltakere i sør	24

Ung:

Norddeltakere i sør	74
Sørdeltakere i Norge	23
Sørdeltakere til sør	2

Sør-Sør

Sørdeltakere i sør	102
Norddeltakere i sør	1
Sørdeltaker i Norge	1

Senior

Norddeltakere til sør	1
Sørdeltakere til sør	0
Sørdeltakere til sør	0

SUM

363

Antall deltakere i forberedelsesfasen (godkjent i samarbeidsavtale men ennå ikke gjennomført utreisekurs - "kø")

Hovedprogram

Norddeltakere til sør	28
Sørdeltakere til Norge	50
Sørdeltakere til sør	7

Ung:

Norddeltakere til sør	30
Sørdeltakere til Norge	49
Sørdeltakere til Sør	1

Sør-Sør

Sørdeltakere til sør	13
Norddeltakere til sør	0
Sørdeltakere til Norge	0

Senior

Fredskorpsets nøkkelfakta pr. 31.12..2004

Oppdatert 1.februar 2005

	Kumulativ pr 31.12.04	Resultat 2004
Norddeltakere fra sør	4	
Sørdeltakere til Norge	6	
Sørdeltakere til sør	0	
SUM	188	

[1] Enkelte partnere deltar i både ung-programmer og hoved-programmer (nord-sør)

[2] En avtale er redusert med 2 deltakere etter 31.12.2003

Fredskorpsets årsrapport 2004

Trykk: Printing AS

Bilder: Mwanzo Millinga og Per Steinar Moen, Fredskorpset

Denne årsrapporten kan lastes ned i pdf-versjon på
våre nettsider på www.fredskorpset.no.

